

Primjena metode scenarija: primjer Grada Ivanca

Harjač, Doroteja

Master's thesis / Diplomski rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:929552>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-03**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Doroteja Harjač

Primjena metode scenarija: primjer Grada Ivanca

Diplomski rad

predan na ocjenu Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu
radi stjecanja akademskog zvanja
magistre geografije

**Zagreb
2018.**

Ovaj je diplomski rad izrađen u sklopu diplomskog sveučilišnog studija
Geografija; smjer: Prostorno planiranje i regionalni razvoj pri Geografskom odsjeku
Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, pod vodstvom
izv. prof. dr. sc. Aleksandra Lukića.

Sveučilište u Zagrebu
rad
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Diplomski

Primjena metode scenarija: primjer Grada Ivanca

Doroteja Harjač

Izvadak: Grad Ivanec ističe se kao središte zapadnog dijela Varaždinske županije. Ivanec, kao mali grad u ruralnom području, ima veliku važnost kao nositelj razvoja cijelog ivanečkog kraja stoga je bilo važno dati uvid u sadašnje stanje te proučiti i prepoznati potencijalne smjerove razvoja u budućnosti. To je posebno važno s obzirom na vrlo dinamična razvojna obilježja u suvremenom razdoblju. Primjerice, Grad je dobio priznanje za mali grad s najboljim strategijama za privlačenje stranih ulaganja. U Strategiji razvoja ističe se važnost razvoja turizma i iskorištavanja postojećih turističkih potencijala. Sukladno s razvojem turizma, osnovani su mnogi OPG-ovi, kao potpora razvoju ruralnog turizma, čija se proizvodnja temelji na održivim oblicima poljoprivrede. Korištenjem metode Delfi izrađena su tri scenarija kojima su proučeni mogući smjerovi razvoja Grada Ivanca do 2030.: „Staro u novom ruhu“, „Poslovni uzlet“ i „Ivanec – razvojno žarište“. Izrada scenarija povezana je s integralnim pristupom prostornom razvoju proučavajući specifične teme u lokalnom razvoju.

68 stranica, 12 grafičkih priloga, 7 tablica, 34 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: metoda scenarija, grad u ruralnom području, Grad Ivanec, perspektive razvoja

Voditelj: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Povjerenstvo: izv. prof. dr. sc. Aleksandar Lukić
doc. dr. sc. Dubravka Spevec
prof. dr. sc. Zoran Stiperski

Tema prihvaćena: 7. 2. 2017.

Rad prihvaćen: 8. 2. 2018.

Datum i vrijeme obrane: 21. 2. 2018., 11:00

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Thesis
Faculty of Science
Department of Geography

Master

Application of scenario method: example of the City of Ivanec

Doroteja Harjač

Abstract: The City of Ivanec stands out as the center of the western part of Varaždin County. Ivanec, as a small town in the rural area, has a great importance as the bearer of the development of the entire Ivanec region, so it was important to give an insight into the present situation and to study and identify the potential directions of development in the future. This is especially important given the very dynamic development features of the modern period. For example, the city was recognized as the small town with the best foreign investment attracting strategies. The Development Strategy emphasizes the importance of tourism development and the exploitation of existing tourism potential. In line with the development of tourism, many family farms have been established as support for the development of rural tourism, whose production is based on sustainable forms of agriculture. By the method of the scenario, the possible directions of the development of the city of Ivanec by 2030 were studied and three scenarios were made: "Old in New Clothes", "Business Growth" and "Ivanec - Developmental Focal Point". Scenario production is linked to the integral approach to spatial development by studying specific topics in local development.

68 pages, 12 figures, 7 tables, 34 references; original in Croatian

Keywords: scenario method, city in rural area, City of Ivanec, development perspective

Supervisor: Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor

Reviewers: Aleksandar Lukić, PhD, Associate Professor
Dubravka Spevec, PhD, Assistant Professor
Zoran Stiperski, PhD, Full Professor

Thesis submitted: February 7th 2017

Thesis accepted: February 8th 2018

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb, Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia.

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
1.1. Prostorni obuhvat istraživanja	2
1.2. Predmet i pristup istraživanja	3
1.3. Metode istraživanja.....	4
1.4. Pregled dosadašnjih istraživanja.....	4
1.5. Osnovne hipoteze.....	5
2. METODA SCENARIJA	6
2.1. Primjena metode scenarija	6
2.2. Razvoj metode scenarija	7
2.3. Tipovi scenarija.....	8
3. GRAD U RURALNOM PODRUČJU	10
4. GEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA IVANCA	14
4.1. Prirodno-geografska obilježja.....	14
4.2. Prometno-geografski položaj.....	17
4.3. Društveno-geografska obilježja	19
4.3.1. Stanovništvo	19
4.3.2. Gospodarstvo	24
4.3.3. Turizam.....	29
4.3.4. Poljoprivreda	34
5. PRIMJENA METODE DELFI U IZRADI SCENARIJA RAZVOJA GRADA IVANCA DO 2030. GODINE	36
5.1. Primjena metode Delfi	38
5.1.1. Rezultati primjene metode Delfi.....	39
6. SCENARIJI RAZVOJA GRADA IVANCA DO 2030. GODINE.....	42
6.1. Scenarij „Staro u novom ruhu“	43

6.2. Scenarij „Poslovni uzlet“	44
6.3. Scenarij „Ivanec - razvojno žarište“	46
7. SMJERNICE BUDUĆEG RAZVOJA GRADA IVANCA	47
8. ZAKLJUČAK.....	52
LITERATURA	53
IZVORI PODATAKA.....	55
POPIS SLIKA	57
POPIS TABLICA.....	57
PRILOZI.....	58

1. UVOD

*„Poleg jedne velke gore,
kada prejdeš mnoge dole,
tam buš videl nekaj belo,
to je naše ivanečko selo.*

*Gda buš išel malo dalje,
budeš videl ljepše kraje,
tu su ljudi dobre čudi,
s vinčekom te saki rad ponudi.*

*Se vu cvijetju i vu sreči,
srce ti bu moglo reči:
Oj Zagorje, moje blago,
sakom sinu hrvatskom si drago.“*

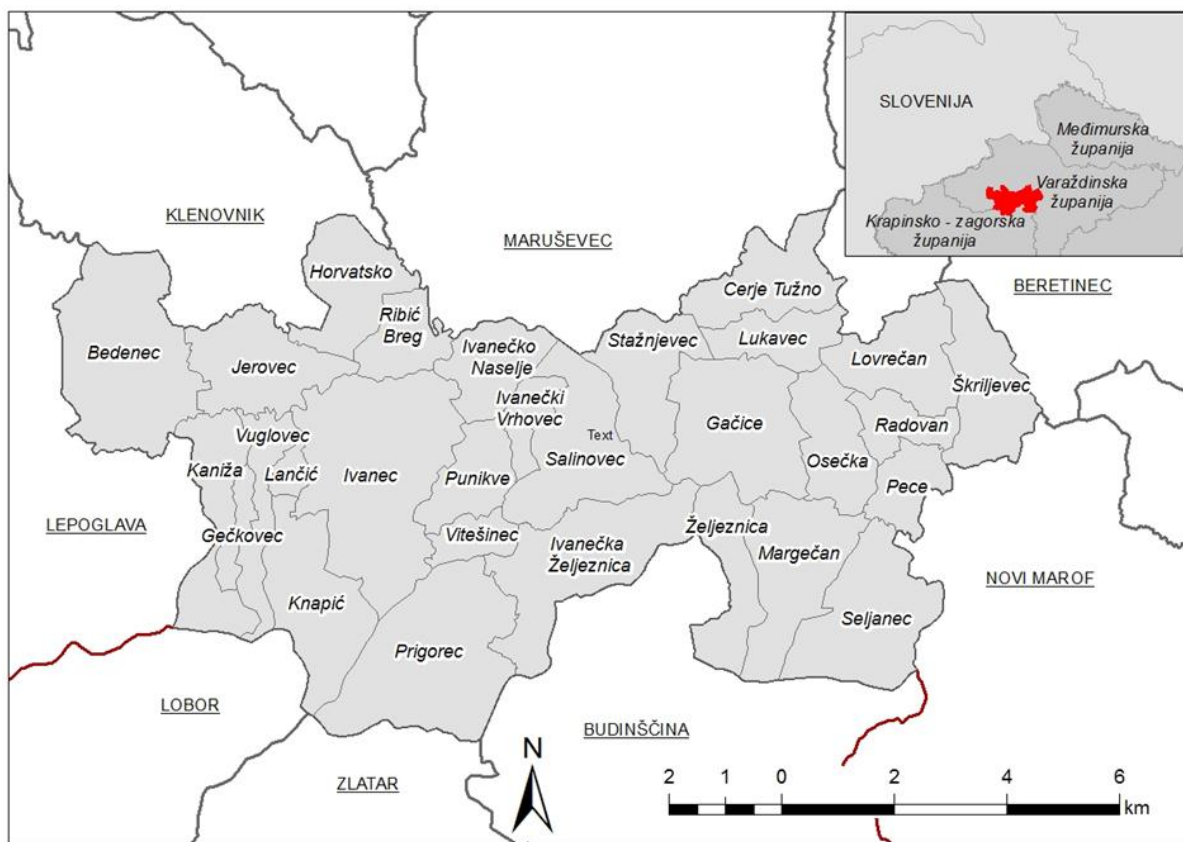
Pavica Hrazdira

Stihovi koje je napisala Pavica Hrazdira 1933. godine, a uglazbio ih Rudolf Rajter, svojevrsna su „himna“ ivanečkog kraja (Peharda, 2017). U vrijeme nastanka ovih stihova postojala je općina Ivanec koja je bila organizirana na teritorijalnom principu te je okupljala veće selo i nekoliko manjih. U razdoblju između dva svjetska rata upravna općina Ivanec bila je najmnogoljudnija i najgušće naseljena seoska općina monarhističke Jugoslavije (Jagić, 2017). Ivanec je veća tada, iako nije imao status grada, imao veliko značenje za šire ivanečko područje. Gradovi kao mjesta koncentracije ljudi, stanova i radnih mjesta potiču značajne socijalne i prostorne procese. Zbog velikog utjecaja na okolne prostore, gradovi pokreću preseljavanje stanovništva iz seoskih naselja te dnevne migracije na relaciji selo – grad. Također, gradovi uzrokuju preobrazbu seoskih naselja, odnosno deagrarizaciju i urbanizaciju prostora, a na nacionalnoj razini potiču polarizaciju prostora (Vresk, 2008). Jedan od takvih gradova je i Ivanec koji se dosta promijenio od

vremena kada su nastali stihovi pjesme „Poleg jedne velke gore“, ali i dalje ima velik značaj za stanovništvo šireg ivanečkog područja.

1.1. Prostorni obuhvat istraživanja

Ovim istraživanjem obuhvaćen je upravni Grad Ivanec, odnosno naselje Ivanec i 28 naselja. Naseljska mreža oblikovana je na sjevernim padinama Ivančice, većinom neposredno uz glavni hrbat Ivančice, na padinama i obroncima zapadno i istočno od Ivanca, a manji broj naselja locirao se u prostranoj zavali Lepoglavsko-ivanečkog polja (Kraš, 1996). Danas Ivanec kao administrativno – teritorijalna jedinica obuhvaća 29 naselja (Bedenec, Cerje Tužno, Gačice, Gečkovec, Horvatsko, Ivanec, Ivanečka Željeznica, Ivanečki Vrhovec, Ivanečko Naselje, Jerovec, Kaniža, Knapić, Lančić, Lovrečan, Lukavec, Margečan, Osečka, Pece, Prigorec, Punikve, Radovan, Ribić Breg, Salinovec, Seljanec, Stažnjevec, Škriljevec, Vitešinec, Vuglovec, Željeznica). Zauzima površinu od 94,7 kilometara kvadratnih, što čini 7,59 % teritorija Varaždinske županije (sl. 1) (Strategija razvoja, 2014).

Sl. 1. Administrativno-teritorijalna podjela Grada Ivanca

Izvor: prema podacima Državne geodetske uprave, izradila autorica

1.2. Predmet i pristup istraživanja

Predmet istraživanja diplomskog rada može se podijeliti na tri dijela: istražuje se primjena metode scenarija u planiranju i razvoju prostora, uloga grada u ruralnom području te područje Grada Ivanca.

Metoda scenarija, kojoj je cilj istražiti puteve do više varijantnih budućnosti, svoju primjenu nalazi na različitim prostornim razinama, od svjetske, nacionalne, regionalne pa do lokalne razine. Primjena metode scenarija kod planiranja prostora započela je nakon Drugog svjetskog rata. Najnižu razinu primjene metoda scenarija ima na lokalnoj razini, posebice na prostoru Republike Hrvatske. Budući da velik dio Hrvatske čine ruralna područja, gradovi koji se nalaze unutar ruralnih područja imaju velik utjecaj na svoju okolicu. Jedan od takvih malih gradova je Ivanec koji je usko povezan s naseljima u okolici. Utjecaj grada prelazi granice administrativno-teritorijalne jedinice pa grad ima veliko značenje, prvenstveno zbog većeg broja centralnih funkcija, za susjedne jedinice lokalne samouprave. Upravo je važnost grada, ali i Grada Ivanca kao administrativno-teritorijalne jedinice, za zapadni dio Varaždinske županije bila poticaj za pisanje diplomskog rada.

U radu se koriste pojmovi Grad Ivanec koji se odnosi na administrativno-teritorijalnu jedinicu te grad Ivanec pri čemu se misli samo na naselje Ivanec koje se nalazi unutar administrativnog područja Grada.

Primarni istraživački zadatak rada bilo je spoznati recentne razvojne procese te primjenom metode scenarija izraditi više varijantnih budućnosti razvoja Grada Ivanca do 2030. godine. Da bi se to postiglo, bilo je potrebno upoznati se s metodom scenarija i s Delfi metodom te značenjem malih gradova u ruralnim područjima.

Cilj rada bio je analizirati osnovne pokazatelje razvoja te na temelju dobivenih rezultata izraditi scenarije. Analizom su obuhvaćena prirodno-geografska obilježja, prometno-geografski položaj te društveno-geografska obilježja. Unutar društveno-geografskih obilježja naglasak je stavljen na trenutno demografsko stanje te stanje gospodarstva. Od gospodarskih pokazatelja posebno su analizirani trenutno stanje industrije, turizma i poljoprivrede. Važno je naglasiti da je analizom obuhvaćeno cijelo područje Grada Ivanca kako bi se prepoznale potrebe stanovništva koji žive izvan grada Ivanca.

1.3. Metode istraživanja

Istraživanje, kao i predmet rada, je podijeljeno na tri faze. U prvoj fazi analizirana je relevantna i dostupna literatura vezana uz metodu scenarija i njezinu primjenu te ulogu malog grada u ruralnom području. Druga faza rada temeljila se na prikupljanju literature i statističkih podataka vezanih za Grad Ivanec. Za analizu statističkih podataka korištene su različite publikacije Državnog zavoda za statistiku (popis stanovništva, različita statistička izvješća) te podaci dostupni na službenoj internetskoj stranici Grada Ivanca.

Završna faza istraživanja temeljila se na dva kruga primjene metode Delfi. Prvi upitnik ispunjavali su različiti stručnjaci iz javnog, privatnog i civilnog sektora, a upitnik se sastojao od dva dijela: SWOT analize u kojoj su predstavljene prednosti, nedostaci, mogućnosti i opasnosti koje postoje na području Grada Ivanca te drugog dijela sa šest pitanja o trenutnom i mogućem smjeru razvoja Grada Ivanca do 2030. godine. Analizom dobivenih odgovora tijekom prvog kruga izrađeni su scenariji razvoja Grada Ivanca do 2030. godine koji su u drugom krugu metode Delfi predstavljani stručnjacima na završno razmatranje.

Kod analize statističkih podataka i izrade grafičkih prikaza korišten je program Microsoft Excel 2013, dok su kartografski prikazi izrađeni primjenom alata geografskog informacijskog sustava (GIS). Pritom je korišten programski paket ArcInfo 10.1.

1.4. Pregled dosadašnjih istraživanja

Pregled literature podijeljen je, kao i istraživanje, u tri dijela. U prvom dijelu proučavana je literatura vezana uz metodu scenarija. Navedena metoda prisutna je u planiranju prostora na različitim razinama, a najveći doprinos razvoju metode scenarija na prostoru Hrvatske dala je Radeljak Kaufmann sa svojim doktorskim radom „Metoda scenarija u prostornom planiranju: primjer Južnoga hrvatskoga primorja“ (2014). U navedenom radu istraženi su pojam, teorijski pristupi i modeli prostornog planiranja, razvoj i područja primjene metode scenarija, postupci izrade scenarija i tipovi scenarija te primjena metode scenarija u istraživanju i planiranju prostora na različitim prostornim razinama.

Značenje gradova za okolni prostor i sustav središnjih naselja Hrvatske bilo je predmetom mnogih geografskih istraživanja, a u ovom radu korišteni su nalazi doktorske disertacije A. Lukića „Tipologija ruralnih područja Hrvatske – geografski aspekt“ (2012) te radovi Njegača (1999), Vreska (2008) i Zupanca (2008).

O povijesti Ivanca postoji mnogo zapisa koji su objavljeni u zbornicima izdanim povodom 600. i 620. obljetnice Grada Ivanca. Godine 1997. godine izdan je Zbornik 600 godina Ivanca u kojem je objavljen 31 rad stručnjaka iz različitih područja (Mohorovičić, ur., 1997). U Zborniku se mogu pronaći radovi vezani za povijest Ivanca, ali i radovi o tadašnjim razvojnim trendovima. Najnovija monografija izdana je 2017. godine povodom obilježavanja 620 obljetnice osnivanja Ivanca pod nazivom Ivanec kroz stoljeća (1396. – 2016.) (Batinić, Bračko, Držaić, Risek, ur., 2017). Ona je djelo skupine visokobrazovanih mladih stručnjaka koji su cijeli svoj radni vijek posvetili proučavanju ivanečke povijesti. Osim razvoja Ivanca kroz stoljeća, u knjizi su predstavljene i recentni razvojni procesi.

1.5. Osnovne hipoteze

Na početku pisanja rada postavljene su hipoteze na temelju dosadašnjeg znanja o razvijenosti Grada Ivanca i trenutnim procesima koji se na navedenom prostoru zbivaju.

H1: Iseljavanje stanovništva prepreka je daljnjem razvoju prostora Grada.

H2: Iako su stvoreni uvjeti za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, ivanečko gospodarstvo i dalje se oslanja na razvoju prerađivačke industrije.

H3: Uz iskorištavanje prirodnih mogućnosti, razvoju turizma pomaže oživljavanje tradicije i očuvanje kulturne baštine.

H4: S obzirom na mogućnosti, poljoprivreda nije dovoljno razvijena čemu ne pomažu ni usitnjena poljoprivredna zemljišta.

2. METODA SCENARIJA

Scenarij je riječ koja prema Hrvatskom jezičnom portalu ima četiri značenja:

1. radnja drame, sadržaj dramske radnje
2. a. detaljan opis radnje filma s tehničkim indikacijama; b. okosnica libreta ili nekog glazbeno-scenskog djela
3. *pren. razg.* detaljan, ob. tajni plan nekog događaja [*scenarij napada na susjednu državu*]
4. *inform.* kompjuterski program sastavljen od niza naredbi za aplikaciju ili uslužni program (Hrvatski jezični portal, 30. 7. 2017.)

Uz pojam scenarija često se vežu riječi poput „planiranje”, „razmišljanje”, „prognoziranje”, „analiza” i „učenje“. Posljedica toga je razvoj mnoštva razvojnih metoda i tehnika primjene scenarija što uzrokuje „metodološki kaos“ (Bradfield i dr., 2005). U ovom radu naglasak je stavljen na definiranje scenarija s gledišta metode scenarija.

2.1. Primjena metode scenarija

Metoda scenarija podrazumijeva razradu više varijanti budućeg razvoja kroz ključne procese i faktore koji utječu na neki sustav u određenom vremenskom razdoblju. Cilj primjene metode scenarija je istražiti puteve do više varijantnih budućnosti pri čemu se, korak po korak, pokušava postaviti logičan slijed događaja. Primjena je prisutna na različitim prostornim razinama, od svjetske, nacionalne, regionalne do lokalne. Isto tako, prisutna je u različitim oblicima poimanja prostornog planiranja, kao npr. strateško prostorno planiranje, planiranje korištenja zemljišta, planiranje u zaštićenim područjima. Među glavnim promicateljima i korisnicima scenarijskog planiranja ističu se znanstvene zajednice, poduzeća, javna uprava, akteri usmjereni na upravljanje u kriznim situacijama, futuristički instituti, obrazovne ustanove te međunarodne organizacija poput OECD-a i NATO-a (Radeljak Kaufmann, 2016).

Svrha izrade scenarija vezana je prvenstveno uz sagledavanje postojećih razvojnih trendova u prostoru, promišljanje o mogućim i poželjnim smjerovima budućeg razvoja, postavljanje kvalitetne osnove za donošenje odluka u prostornom planiranju te razradu strategija radi postizanja postavljenih planerskih ciljeva. Za izradu scenarija karakterističan je integralan pristup koji uključuje urbani i ruralni razvoj, ali se istovremeno bavi lokalno i

regionalno specifičnim temama u prostornom planiranju, kao što su utjecaj turizma na određeno područje, važnost razvoja poljoprivrede u ruralnim područjima ili degradacija zemljišta. Koji se faktori i na koji način razmatraju u procesu izrade scenarija, ovisi o prostornoj razini i obilježjima, ali i pitanjima/temama kojima se scenarij bavi. Scenariji pomažu pri donošenju odluka i vrednovanju mogućih smjerova razvoja određenog područja s ekonomskoga, društvenoga i okolišnoga gledišta te u odnosu na vrijednosti i očekivanja mnogostrukih dionika (Radeljak Kaufmann, 2016).

Korisnost metode scenarija proizlazi iz samog procesa izrade i konačnog produkta. Proces izrade podrazumijeva povećanje znanja o razvojnim trendovima i prostornim elementima za sve koji su uključeni u proces, dok konačan produkt može voditi mjerama upravljanja i konkretnim strategijama. Planirati i djelovati potrebno je s motrišta različitih mogućih budućnosti. U prostornom planiranju metoda scenarija osobito ukazuje na povezanost različitih aspekata razvoja, upozorava na slabosti i mogućnosti razvoja i korisna je pri oblikovanju optimalnih mjera upravljanja. Ona počiva na sistemskoj teoriji kojoj je cilj približiti kompleksne sustave analitički i holistički, odnosno istražiti sastavne elemente i njihove odnose te istražiti cjelinu (Radeljak Kaufmann, 2016).

2.2. Razvoj metode scenarija

Koncept scenarija postoji još od najranijih zabilježenih vremena budući da su ljudi oduvijek bili zainteresirani za budućnost te su koristili scenarije kao sredstvo neizravnog istraživanja budućnosti društva i institucija. Prvim scenaristom smatra se Platon sa svojim opisom idealne države. Kao alat strateškog planiranja, metoda scenarija, primjenjivala se u vojne svrhe, dok su prve dokumentirane obrise današnjih scenarija izradili pruski vojni stratezi u 19. stoljeću. Metoda scenarija kakvu danas poznajemo počela se razvijati nakon Drugog svjetskog rata te su se u to doba razvila dva geografska središta razvoja metode scenarija, Sjedinjene Američke Države i Francuska (Bradfield i dr., 2005). Metodu scenarija među prvima definirali su Kahn i Wiener kao „hipotetične sljedove događaja osmišljene sa svrhom usmjerivanja pozornosti na uzročne procese i točke donošenja odluke“. Razvoj metode scenarija nakon Drugog svjetskog rata bio je vezan uz vojno planiranje, planiranje u javnoj upravi, poslovno planiranje, predviđanje tehnološkog razvoja, studije okoliša i održivi razvoj, urbano i regionalno planiranje te studije budućnosti uopće (Radeljak Kaufmann, 2016).

2.3. Tipovi scenarija

Studije budućnosti sastoje se od širokog spektra studija i pristupa, a jedan od najosnovnijih koncepata u ovom području je scenarij. On može sadržavati opis mogućih budućih događaja ili opis razvoja. U pokušaju izrade budućih studija razvoja, predložene su različite tipologije radi lakše preglednosti. Tipologije mogu biti važni alati za komuniciranje, razumijevanje, uspoređivanje i razvoj metoda za buduće studije (Börjeson i dr., 2006).

U literaturi je prisutan veliki broj različitih i ponekad kontradiktornih definicija, značajki, principa i metodoloških gledišta na scenarije. Radeljak je u svom radu „Metoda scenarija u prostornom planiranju: primjer Južnoga hrvatskoga primorja“ (2014) provela opsežan pregled literature vezane uz tipologije i primjere upotrebe metode scenarija u širem kontekstu istraživanja i planiranja prostora. Tako navodi da su Godet i Roubelat (1996) izradili tipologiju čiji je osnovni kontekst planiranje/upravljanje poduzećima, javna uprava i prostorno planiranje. Prema njima, tipovi scenarija su ekspolaritvni, anticipativni ili normativni, mogući, ostvarivi i poželjni. Rotmans i dr. (2000) su napravili integrativnu podjelu s naglaskom na održivi razvoj, a scenarije podijelili na prognozirajući, retrognozirajući, deskriptivni, normativni, kvantitativni, kvalitativni, participativni i stručni. Alcamo (2000) stavlja naglasak na međunarodnim procjenama utjecaja na okoliš te su prema njemu tipovi scenarija kvalitativni, kvantitativni, eksplorativni, anticipativni, osnovni i upravljački. Van Notten i dr. (2003) izradili su integriranu tipologiju, a scenarij dijele na nekoliko radnih koraka: cilj projekta u kojima se određuju uloga vrijednosti i normi, polazište, predmet, vremenski obuhvat, prostorna razina, zatim slijedi oblikovanje procesa koji može biti intuitivni ili formalni. U ovom koraku određuju se potrebni podaci, metode prikupljanja podataka, financijski, istraživački i vremenski resursi te institucionalni uvjeti u kojima se scenariji izrađuju. Na kraju slijede sadržaji scenarija koji mogu biti kompleksni ili jednostavni, a sastoje se od prirode vremena, skupova varijabli, prirode dinamike, razine devijacije i razine povezivanja. Integriranu tipologiju također su izradili Börjeson i dr. (2006). Oni scenarije dijele na prediktivne koji govore o tome što će se (vjerojatno) dogoditi u budućnosti, eksplorativni koji govore što se može dogoditi (moguće) i normativne koji govore kako se određeni cilj može postići (poželjno) (Radeljak, 2014).

Radeljak (2014) je, prema analiziranoj literaturi, izradila tipologiju prema kojoj scenarije dijeli u pet kategorija:

- a) Eksplorativni, deskriptivni, prognozirajući – normativni, anticipativni, retrognozirajući scenariji
- b) Kvalitativni – kvantitativni scenariji
- c) Stručni – participativni scenariji
- d) Osnovni – upravljački scenariji
- e) Ostali tipovi scenarija

Eksplorativni, deskriptivni i prognozirajući scenariji temelje se na analizi postojećeg stanja i trendova, ispitivanju mogućih smjerova razvoja u budućnosti te opisuju moguće razvojne pravce krećući od sadašnjih uvjeta i trendova, dok normativni, anticipativni i retrognozirajući scenariji kreću od poželjnih ciljeva budućeg razvoja, gdje se „vraćanjem unatrag” traže načini njihova postizanja, oni su trebaju voditi prema budućnosti kojoj su autori scenarija dodijelili specifičnu subjektivnu vrijednost. Oba tipa scenarija mogu biti uvjetovana postojećim trendovima ili kontrastna ovisno o tome razmatraju li se najvjerojatnije ili najnevjerojatnije promjene. Iako se pri izradi scenarija jedan pristup odabire kao glavni, najčešće se kombiniraju oba pristupa.

Kvalitativni ili narativni scenariji prikladni su za analizu kompleksnih okolnosti s visokom razinom neizvjesnosti ili kad se relevantne informacije ne mogu u potpunosti kvantificirati, a najčešće se radi o ljudskim vrijednostima, emocijama i ponašanju. Kvalitativni scenariji opisuju budući razvoj u obliku riječi, slika, dijagrama i fraza, a obično su sačinjeni od narativnih tekstova. Kvantitativni scenariji se zasnivaju na formaliziranim računalnim modelima i pružaju numeričke informacije u obliku tablica, dijagrama i karata. Kvantitativno modeliranje često se upotrebljava za prediktivnu analizu, prikladnu za simuliranje dobro poznatih sustava u dovoljno kratkom razdoblju. Smatra se da kombinacija kvalitativnih i kvantitativnih scenarija može biti najbolji način postizanja ciljeva scenarijske analize.

Stručni i participativni scenariji podijeljeni su s obzirom na uključenost dionika u procesu planiranja. U izradi stručnih scenarija sudjeluju stručnjaci, tj. pojedinci relevantni za izradu scenarija. Kod participativnog planiranja dionici su pojedinci ili organizacije zainteresirani za ishode scenarija. Postoji težnja za participativnim planiranjem jer

raznolike skupine dionika s različitim znanjem, stručnošću i gledištima olakšavaju izradu scenarija.

Razlika između osnovnih i upravljačkih scenarija je u tome što osnovni scenariji predstavljaju buduće stanje u kojemu mjere izravno vezane uz glavnu temu scenarija ne postoje ili nemaju zamjetnog utjecaja te su upotrebljavaju kao referentni scenariji za ispitivanje učinkovitosti različitih upravljačkih scenarija, dok upravljački scenariji odražavaju buduće učinke mjera upravljanja.

U ostale scenarije pripadaju oni koji su vezani uz određenu temu ili specifičnu završnu viziju. Takvi scenariji mogu biti eksplicitno optimistični ili pesimistični te odražavati usmjerenost na kontinuirani rast, krah, stagnaciju, liberalizaciju tržišta, očuvanje okoliša i dr. (Radeljak, 2014).

3. GRAD U RURALNOM PODRUČJU

Grad je mjesto koncentracije ljudi, stanova, radnih mjesta te proizvodnih i uslužnih djelatnosti u prostoru. On potiče značajne socijalne i prostorne procese koji potiču dnevne migracije, ali i preseljenja iz ruralnih područja u gradove (Vresk, 2008). Grad se ne može jednoznačno definirati, već se za njegovo definiranje koriste različiti kriteriji, ovisno o struci koja vrši definiranje, o zemlji te o njezinim obilježjima naseljenosti. Neki od kriterija koji se mogu uzeti kod definiranja grada su izgled, gustoća izgrađenosti, pravni, odnosno administrativni status, gradski način života, funkcije grada, centralitet naselja itd. Važna komponenta za određivanje gradova je stanovništvo koje daje karakter određenom prostoru, određuje mu veličinu, gustoću naseljenosti i funkcionalnu usmjerenost koja proizlazi iz strukture stanovništva prema djelatnostima (Zupanc, 2008).

U Republici Hrvatskoj kroz godine su se koristili različiti kriteriji za izdvajanje gradova, tj. za izdvajanje ruralnih i urbanih područja. Godine 1961. i 1971. godine kriteriji za izdvajanje gradova bili su veličina naselja i poljoprivredna kvota, tj. udio nepoljoprivrednog stanovništva prema čemu su izdvojena gradska, seoska i mješovita naselja. Godine 1981. napuštena je takva praksa izdvajanja gradskih naselja te su gradovi izdvajani prema pravnom statusu naselja. Godine 1991. kriterij za izdvajanje gradova ostao je isti. Godine 2001. i 2011. kao kriterij za izdvajanje gradova uzet je pravni status naselja, odnosno jedinica lokalne samouprave. Kod takvog izdvajanja dolazi do preklapanja naziva

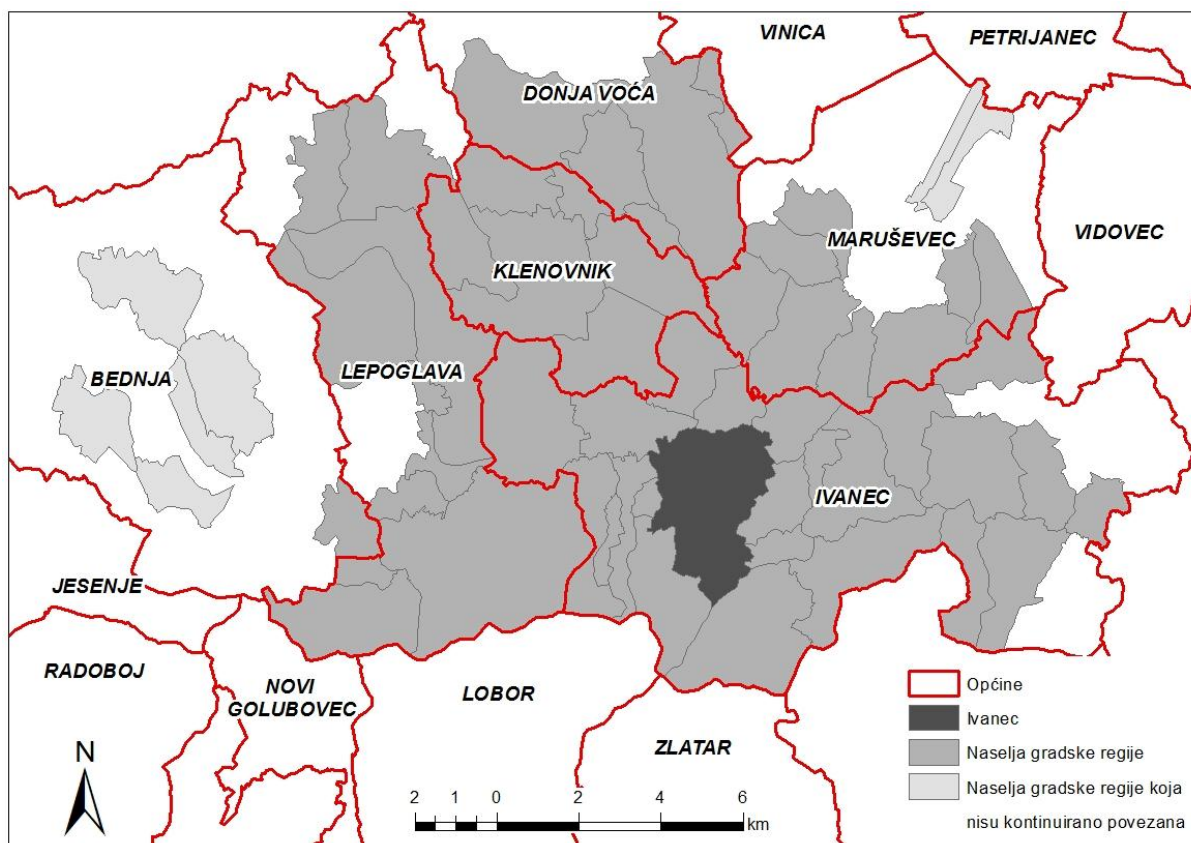
grad jer se taj naziv koristi za gradsko naselje i administrativno-teritorijalnu jedinicu (jedinicu lokalne samouprave) (Zupanc, 2008).

Državni zavod za statistiku izradio je 2011. godine model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj. Kao kriteriji za izdvajanje gradova uzete su četiri varijable: upravni status naselja (status naselja kao sjedišta upravnoga grada), veličina naselja (izražena brojem stanovnika naselja), socioekonomska struktura stanovništva i funkcija rada naselja (izražena udjelom zaposlenih mještana koji rade u naselju stanovanja, i to u djelatnostima sekundarnog i tercijarnog sektora), morfološko-fizionomska obilježja naselja (izražena udjelom nepoljoprivrednih kućanstava). Urbanim, tj. gradskim naseljima smatraju se sva naselja sjedišta upravnih gradova (bez obzira na broj stanovnika), sva naselja s više od 10 000 stanovnika, naselja od 5 000 do 9 999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih stanovnika naselja), naselja od 2 000 do 4 999 stanovnika, s 25 % i više zaposlenih u naselju stanovanja, i to u sekundarnim i tercijarnim djelatnostima (u odnosu na ukupan broj zaposlenih mještana) te s udjelom nepoljoprivrednih kućanstava od 50 % i više. Sva ostala naselja koja ne odgovaraju definiciji gradova smatraju se ruralnim ili prijelaznim naseljima. Prema ovakvom načinu izdvajanja urbanih i ruralnih područja, 2011. godine u Republici Hrvatskoj postojalo je 143 gradskih naselja s 53,6 % ukupnog stanovništva Republike Hrvatske (Model diferencijacije naselja u RH, 2011).

Ruralni prostor može se definirati kao geoprostorni kompleks izvan gradskih aglomeracija koji karakteriziraju polifunkcionalnost, složena ekonomsko-socijalna struktura i heterogen pejzaž. Lukić (2012) ruralni prostor ne definira jednoznačno, već smatra da ruralno istovremeno obuhvaća 1) realni (materijalni) geografski prostor i vrijeme izvan međa (morfološke) gradske aglomeracije, koji je ujedno čimbenik i odraz procesa zadovoljavanja osnovnih ljudskih funkcija, 2) diskurzivne socijalne reprezentacije (formalne i neformalne), visokog kulturnog naboja, s raznovrsnošću i oprečnošću stavova te 3) koncepte koji utječu na shvaćanje prostornih odnosa, ali i života uopće. Ruralna područja karakterizira prirodan okoliš, sela i ostala, pretežito manja ruralna naselja. Važan dio ruralnih područja su i mali gradovi i ostala centralna naselja (Lukić, 2012). Mali grad je integralni dio ruralnog područja, ali postoji nesuglasje oko veličine malog grada. Ono ovisi o broju stanovnika, ali i o funkcijama koje određeni grad ima (uprava, opskrba,

školstvo, zdravstvo i sl.). Istraživanja u Hrvatskoj kao gornju granicu malog grada uglavnom postavljaju naselje od 10 000 ili 20 000 stanovnika (Vresk, 2008).

Ivanec, kao najveći grad Hrvatskog zagorja u nodalno-funkcionalnom smislu gravitira Zagrebu i Varaždinu. Međutim, značenje Ivanca za svoju okolicu neosporno je, prvenstveno zbog opskrbljenosti centralnim funkcijama. Ivanec se smatra centralnim naseljem jer ima određene uslužne djelatnosti koje nisu namijenjene samo potrebama vlastitog stanovništva, već i potrebama stanovnika okolnih naselja (Njegač, 1999). Prema svojim funkcijama, Ivanec pripada subregionalnim centrima. To znači da u Ivancu, uz osnovnu školu (Osnovna škola Ivana Kukuljevića Sakcinskog) postoji srednja škola (Srednja škola Ivanec), stalna sudska služba u Ivancu koja je dio Općinskog suda u Varaždinu, dom zdravlja i veći broj supermarketa (Lukić, 2012). Da bi se uvidio značaj Ivanca kao industrijskog središta kraja, prema podacima Državnog zavoda za statistiku izrađena je socioekonomska gradska regija Ivanca (sl. 2). U gradsku regiju ušla su sva naselja koja imaju najmanje 10 % dnevnih migranata u grad Ivanec u odnosu na ukupan broj zaposlenih. Kao kriterij uzet je udio dnevnih migranata koji se smatra najboljim pokazateljem jer pokazuje integralan odnos grada i okolice. Okolicu čini prostor iz kojeg najveći dio radne snage dnevno putuje na rad u matični grad, što se u konačnici odražava na njezinu socioekonomsku transformaciju. Gradsku regiju Ivanca čini 62 naselja koja mu gravitiraju. Vidljivo je da gradsku regiju čini većina naselja koja su nekad bila sastavni dio Općine Ivanec, uz iznimku udaljenijih naselja čija je gravitacija prema Varaždinu, Krapini ili Sloveniji.

Sl. 2. Socioekonomska gradska regija Ivanca

Izvor: prema podacima Državne geodetske uprave i Državnog zavoda za statistiku, izradila autorica

Veličina grada je važna, jer grad ima utjecaj na preobrazbu ruralne okolice. Jačanjem veza između grada i njegove ruralne okolice, smanjuju se i razlike između urbanog i ruralnog. Ruralna područja preuzimaju urbani način života, a stanovništvo se više ne bavi poljoprivredom. Problem malih gradova je taj što imaju utjecaj na ograničeno područje čime imaju ograničenu sposobnost da utječu na širu regionalnu gospodarsku dinamiku. Isto tako, istraživanja pokazuju da određeni gospodarski sektori neće uspjeti u malim gradovima bez obzira na to kakvu bazu znanja ti gradovi imali te zbog toga određeni sektori, kao što su poslovni i financijski, ostaju koncentrirani u velikim gradovima. Ipak, mali gradovi imaju velik utjecaj na svoju okolicu zbog centralnih funkcija kojih u ruralnim većinom nema, ali i zbog radnih mjesta koja grad nudi (Hamza i dr., 2014).

4. GEOGRAFSKA OBILJEŽJA GRADA IVANCA

Grad Ivanec nalazi se u zapadnom dijelu Varaždinske županije u mikroregiji nazvanom Gornje porječje rijeke Bednje. Sam grad Ivanec, drugi po veličini grad Varaždinske županije, smjestio se 20 kilometara jugozapadno od Varaždina. Povoljni klimatski uvjeti te smještaj u dolini rijeke Bednje i podno planine Ivančice pogodovali su tome da bude jedno od prvih boravišta ljudske vrste. Arheološka nalazišta u okolini Ivanca dokazuju da je ona bila naseljena prije 500 000 godina. Pronađeni su ostaci kostiju te oruđa još iz doba paleolita (Šimek, 1997). Tijekom antičkog doba na području Ivanca nalazilo se rimsko naselje, a nakon toga se, koristeći se mnogostrukim prednostima položaja Ivanca, tu naseljavaju starohrvatska plemena. Nakon toga Ivanec dolazi pod upravu ivanovaca te je dio njihovog belskog posjeda. Smatra se da je ime dobio po kapeli Sv. Ivana Krstitelja koju su ivanovci izgradili na tom području. Samo ime Ivanec prvi puta se spominje u ispravi koju je Ivan Paližna ml., prior reda ivanovaca, izdao gradu Beli podno Ivančice 22. lipnja 1396. godine, što dokazuje da je Ivanec postojao i prije više od 600 godina (Kraš, 1996).

4.1. Prirodno-geografska obilježja

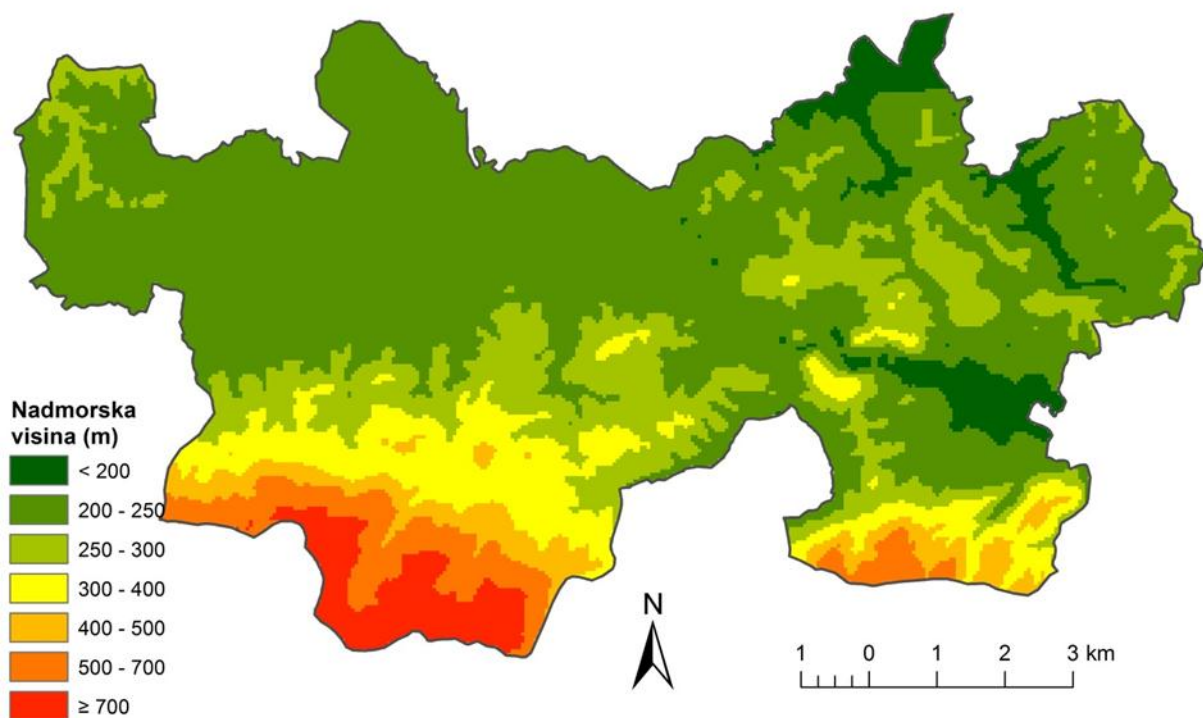
Prema Köppenovoj klasifikaciji klime, područje Ivanca spada u umjereno tople kišne klime s toplim ljetima (Cfb) u kojoj se zamjećuje izmjena sva četiri godišnja doba. Glavni klimatski čimbenici koji određuju klimu Ivanca su geografska širina i udaljenost od mora. Od lokalnih čimbenika najvažniji su reljef, u kojem se posebno ističe Ivančica. Geografska širina određuje pripadnost Ivanca cirkulacijskom pojasu umjerenih širina gdje se često zamjećuju pokretni atmosferski sustavi visokog i niskog tlaka koji potiču premještanje toplog zraka prema sjeveru i hladnog prema jugu. Padaline su ravnomjerno raspodijeljene tijekom cijele godine s dva maksimuma, prvi u proljeće ili rano ljeto, a drugi u kasnu jesen. Klima ovog područja naziva se i klimom bukve prema prevladavajućoj šumskoj vegetaciji i vrlo je važna za ratarstvo jer je prikladna za uzgoj kukuruza (Sijerković, 1997).

Prostor Grada može se podijeliti na tri cjeline: planinsko područje, prigorje i nizina. Planinsko područje obuhvaća sjeverne padine Ivančice koja je ujedno i najznačajnije

morfološko uzdignuće sjeverozapadne Hrvatske. Najviši vrh s visinom od 1061 metar smješten je u središnjem dijelu Ivančice, odnosno na južnoj granici Grada.

Prigorje čini prijelaznu zonu između planine i nizine te je to područje koje se intenzivno obrađuje, a podudara se s građom Lepoglavske sinklinale (gornjobadenski vapnenci, sarmatski lapori i dr.). Prigorje čine brežuljci čija nadmorska visina varira između 250 i 400 metara. Padine su blago nagnute, a vrhovi zaobljeni što je u skladu s litološkim sastavom stijena koje ih izgrađuju (slabo vezani pijesci, pješčenjaci, sitni šljunci, glinoviti lapori i tufovi) (Šimunić, 1997).

Rijeka Bednja, koja pripada dravskom slivu, čini nizinu u kojoj živi najviše ljudi, a nalazi se u sklopu tzv. Lepoglavsko-ivanečkog polja. To je mjestimično močvarno područje kojeg tvori rijeka Bednja sa svojim pritocima. Drugo polje koje tvori Bednja na području grada je Margečansko-završko polje koje je od Lepoglavsko-ivanečkog polja odvojeno područjem gdje je rijeka Bednja usjekla korito u srednjotrijakse tufove (Šimunić, 1997).

Sl. 3. Hipsometrijska karta Grada Ivanca

Izvor: prema podacima Državne geodetske uprave, DEM za područje Grada Ivanca, izradila autorica

Najveću površinu zauzimaju područja od 200 do 250 metara nadmorske visine (sl. 3). To je područje doline rijeke Bednje koja je, uz Ivančicu najizraženiji element ivanečkog kraja. Prema jugu se nadmorska visina povećava te se najviša točka Grada, ali i cijele sjeverozapadne Hrvatske, nalazi na samoj južnoj granici Grada Ivanca, a ona iznosi 1061 metar. Najmanje površine zauzima najviši visinski kat, područja iznad 700 metara nadmorske visine. Visinska usmjerenost katova ima smjer zapad-istok, smjer kojim se pruža hrbat Ivančice i dolina Bednje. Najniža nadmorska visina iznosi 180 metara, a najviša 1061 metar pa je stoga i amplituda reljefa izrazita te iznosi 881 metar.

Prema Strategiji razvoja grada Ivanca 2014. - 2020. površine na ivanečkom području dijele se na površine za razvoj i uređenje naselja i površine za razvoj i uređenje izvan naselja. Površine u naseljima dijele se na građevinske površine različite namjene. Sportsko rekreacijsku namjenu imaju skijalište Jaki koji se nalaze na sjevernim obroncima Ivančice i imaju nagib od 22 do 30° te bajeri između Ivanca i Jerovca nastali kao posljedica slijeganja tla iznad nekadašnjih rudarskih rovova.

Poljoprivredna zemljišta dijele se na osobito vrijedna obradiva tla, vrijedna obradiva tla i ostala obradiva tla. Najniže dijelove Grada, uz rijeku Bednju, zauzimaju livade i oranice gdje se nalazi smeđe glinasto tlo koje dugotrajno zadržava vlažnost, ali je također podložno zakiseljavanju. Na vrlo blagim nagibima i zaravnima brežuljaka koji se poklapaju s morfološkom cjelinom prigorja, mogućnosti obrade su ograničene zbog povremenog zadržavanja površinske (oborinske) vode, a na tim površinama prevladavaju vrtovi vinogradi i voćnjaci.

Prostor iznad 400 metara nadmorske visine pokriven je šumom jer je zbog prevelikog nagiba padina nepogodan za poljoprivrednu obradu. Šume su formirane na padinama Ivančice gdje, zbog nagiba terena, poljoprivredne kulture ne bi uspjevale. Šumske površine na području Grada razvrstane su po namjeni, na gospodarske i zaštitne šume. Gospodarske šume služe za proizvodnju drva i drugih drvnih proizvoda, dok zaštitne šume prvenstveno služe kao zaštita od erozije ili zaštita vodenih tokova, a nalaze se na relativno strmim terenima Ivančice.

Prostor Grada Ivanca optimalno je iskorišten s obzirom na karakteristike reljefa. Poljoprivreda se održava na mjestima gdje konfiguracija terena to dozvoljava, a šume su smještene na padinama Ivančice gdje je poljoprivreda onemogućena zbog prevelikih nagiba padina. Eksploatacijske mogućnosti dobro su iskorištene iako je eksploatacija

pijeska te tehničkog i građevnog kamena uzrokovala štete na cestovnoj infrastrukturi. Područje Ivanca ima značajne resurse podzemne pitke vode, zadržane u karbonatnim masivima čija je osnovna hidrogeološka značajka sekundarna pukotinska poroznost. Na sjevernim obroncima Ivančice smješteni su prirodni izvori Žgano Vino, Bistrica, Beli Zdenci, Šumi, Melišće i Vuglovec te još nekoliko manjih izvorišta. Prema kategorizaciji Ritz-a svi izvori su svrstani u I klasu, što ukazuje na duže zadržavanje vode u podzemlju, odnosno na male direktne kontakte s površinom (Strategija razvoja, 2014).

4.2. Prometno-geografski položaj

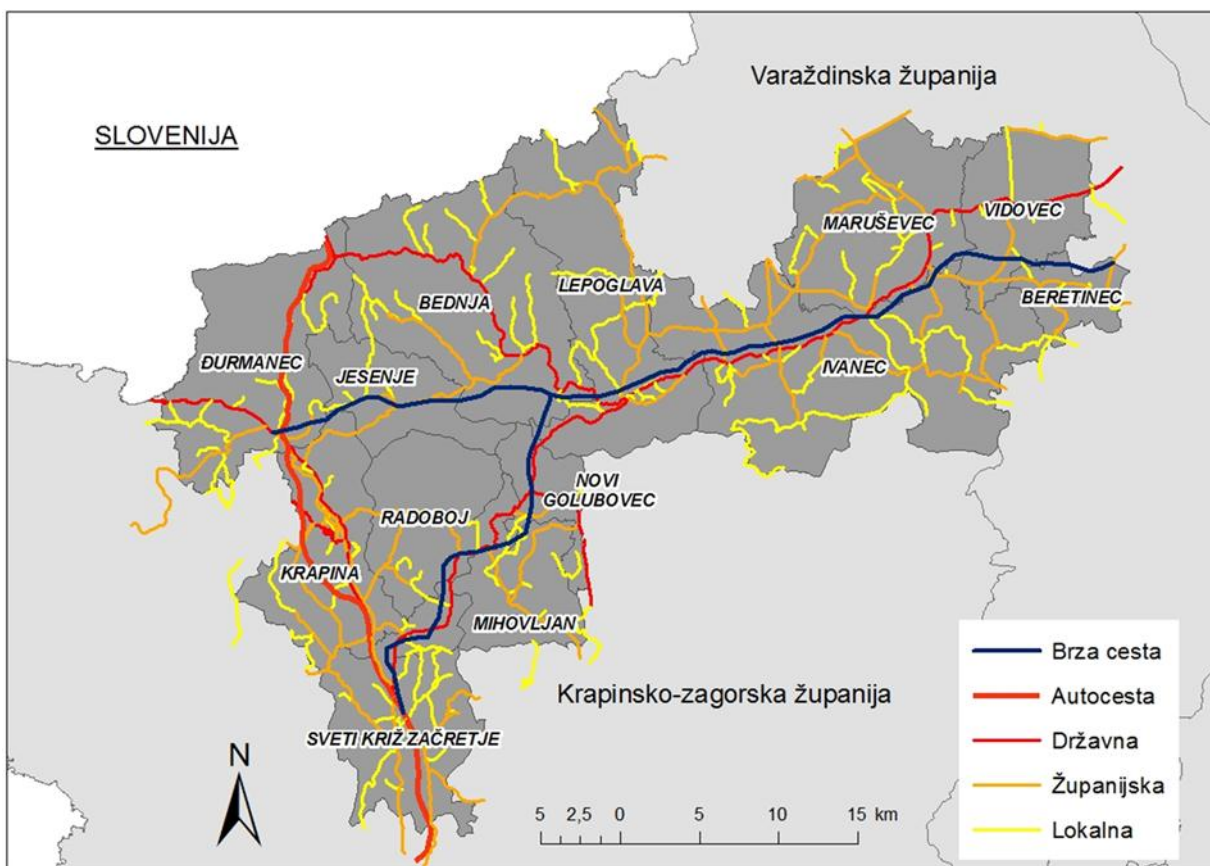
Grad Ivanec nalazi se između dva značajna cestovna prometna pravca: *Zagreb – Varaždin – Budimpešta* i *Zagreb – Krapina – Maribor – Graz*. Ta dva pravca spojena su preko Ivanca magistralnim cestovnim pravcem *Varaždin – Ivanec – Sv. Križ Začretje*.

Cestovna mreža na području Grada je gusta, što je posljedica visoke gustoće naseljenosti i velikog broja naselja, a sastoji se od javnih i nerazvrstanih cesta. Javne ceste kategorizirane su u državne, županijske i lokalne. Područjem Grada prolazi jedna državna cesta, D35 koja povezuje Varaždin i Sv. Križ Začretje, u duljini od 9,2 km. Međutim, ona ne zadovoljava potrebe i interese Grada što za posljedicu ima stagnaciju gospodarstva. Sva naselja na području Grada Ivanca povezana su županijskim, odnosno lokalnim cestama. Dužina tih cesta iznosi 86,11 km, od kojih 9,12 km cesta u brdskom dijelu Ivančice nije asfaltirano. Ceste većinom ne odgovaraju zahtjevima dvosmjernog prometa stoga ih je potrebno proširiti ili izgraditi ugibaldišta. U nerazvrstane ceste pripadaju sve ostale ceste koje nisu kategorizirane u javne ceste, poljski, šumski i drugi putevi te pretežiti dio ulica i prometnih površina u samom gradu Ivancu. Na području grada ima ukupno 325 km nerazvrstanih cesta koje su u naseljima gotovo sve asfaltirane (Strategija razvoja 2014. - 2020).

Željeznički promet u Gradu Ivancu, kao i u cijeloj Varaždinskoj županiji, ima dugu tradiciju. Godine 1890. izgrađena je pruga Varaždin - Golubovec kojom se prometuje i danas, a izgrađena je za potrebe zagorskih rudnika ugljena te je nakon njihovih zatvaranja promet znatno pao. Od svih pruga na području Varaždinske županije, upravo ona koja prolazi kroz Grad u najlošijem je stanju (Ruža, 1996).

Iako se nalazi na povoljnom prometno-geografskom položaju, autoceste Zagreb - Macelj i Zagreb - Goričan Gradu Ivancu nisu dovoljno pristupačne. Do njih se dolazi

Državnom cestom D35 koja ne zadovoljava uvjete koje investitori traže, a to je brz pristup autocesti. Neodgovarajući pristup regionalnim i međunarodnim cestovnim koridorima glavni je razlog zaobilaženja ovog prostora. Investitore, posebice strane, prije svega zanima kako doći do autoceste (Brza cesta Varaždin - Macelj, 1. 2. 2018.). Činjenica da je Državna cesta veoma prometna te da prolazi kroz središte naselja smanjuje sigurnost stanovnika i dodatno usporava promet.

Sl. 4. Postojeća i planirana prometna mreža na području koridora Varaždin - Ivanec - Krapina

Izvor: prema podacima Državne geodetske uprave, izradila autorica

Umrežavanje i suradnja u funkciji razvoja na regionalnoj razini u fizičkom smislu omogućila bi izgradnja brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina koja je najznačajniji planirani prometni pravac zapadnog dijela Varaždinske županije (sl. 4). Cesta bi omogućila cjelovitu međužupanijsku povezanost i veze s glavnim žarištima razvoja. Provedeno je istraživanje kojemu je cilj bio ukazati na postojeće prostorne i prirodne vrijednosti u zoni utjecaja ceste te ocijeniti prihvatljivost zahvata (Brza cesta Varaždin – Ivanec – Krapina, 2014). Rezultati studije bili su da je cesta povoljno položena te da omogućuje kvalitetne veze.

Izgradnja ceste imala bi pozitivan utjecaj i na stanovništvo čija bi izgradnja dijelu stanovništva omogućila zaposlenje. Isto tako, omogućila bi se revitalizacija naselja i gospodarstva. Skratilo bi se vrijeme putovanja od kuće do posla što je bitna stavka za veliki broj dnevnih migranata koji žive na području Grada Ivanca. Brza cesta bila bi odvojena od svih državnih, županijskih i lokalnih cesta te bi preuzela sav teretni promet, čime bi se omogućilo brže povezivanje, ali i povećanje sigurnosti stanovnika naselja kroz koje bi prolazila brza cesta. Osim toga, brza cesta privukla bi investitore te razvoj tvrtki, a razvojem tvrtki na području Poslovne zone, studenti i učenici s područja Grada dobivali bi poticaje kroz moguće stipendije, praktikume, edukaciju i praksu.

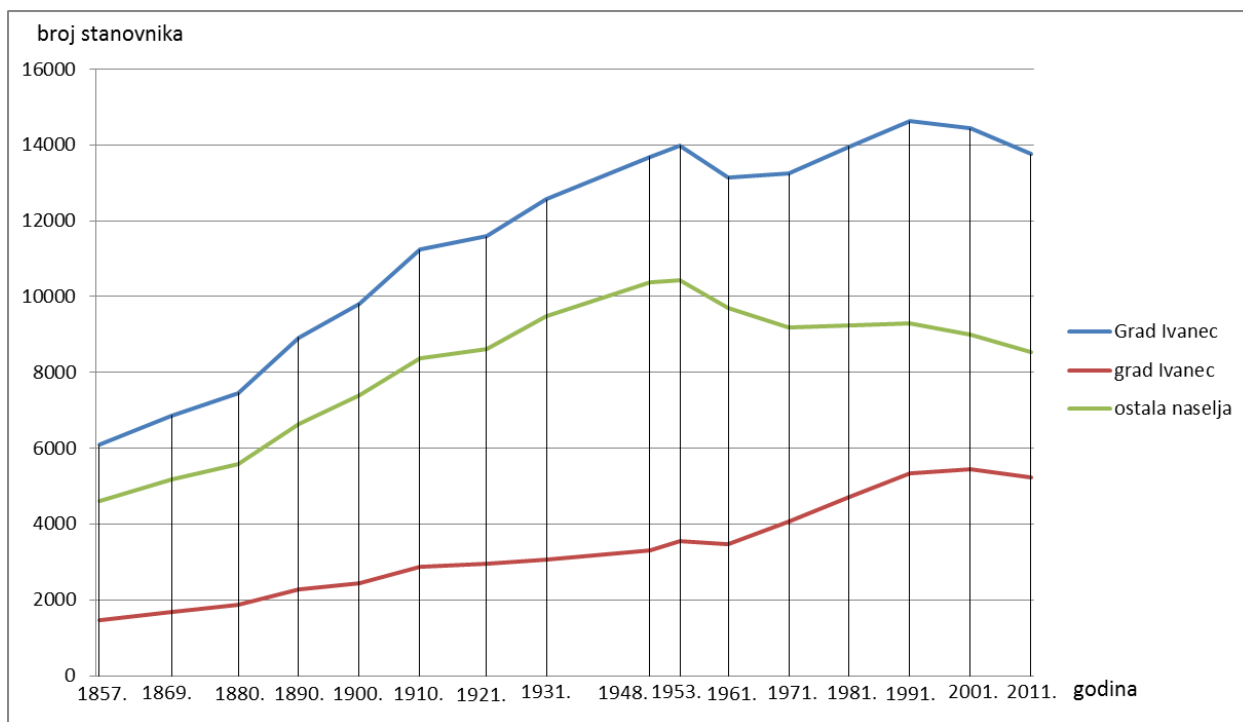
4.3. Društveno-geografska obilježja

Osim prirodno-geografskih obilježja i prometnog sustava na rast i razvoj Grada Ivanca utječu i društveno-geografska obilježja. Poseban naglasak stavlja se na stanovništvo koje čini okosnicu razvoja, a koje se, sukladno trendovima na području cijele Republike Hrvatske, smanjuje. Osim stanovništva, analizirano je gospodarsko stanje s posebnim naglaskom na turizam i poljoprivredu koje se u posljednje vrijeme sve više razvijaju.

4.3.1. Stanovništvo

Prema posljednjem popisu stanovništva iz 2011. godine, u Gradu Ivancu živjelo je 13 758 stanovnika, od čega u gradu Ivancu 5234 stanovnika. Uz Ivanec, najviše stanovnika imaju naselja koja graniče s Ivancem (Bedenec, Jerovec, Salinovec, Prigorec), ali broj stanovnika u tim naseljima ne prelazi 1000 (Popis stanovništva, 2011).

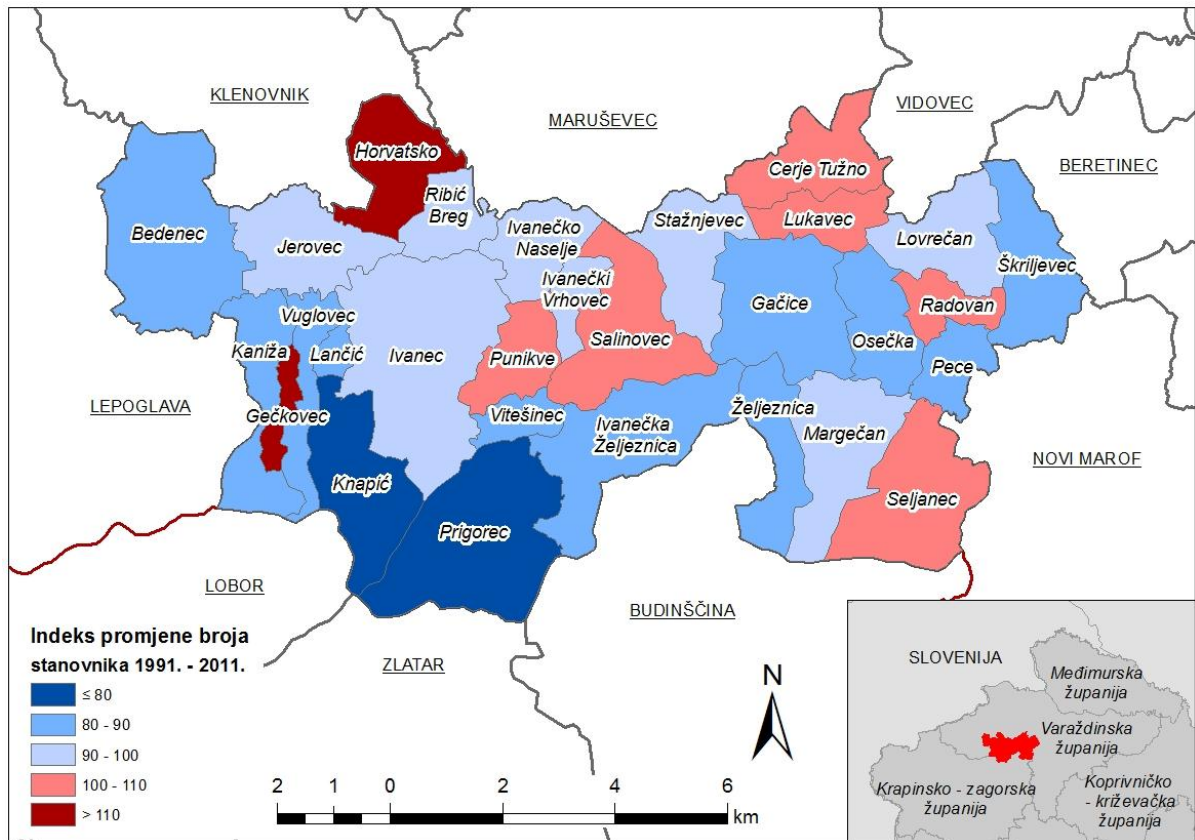
Gledajući ukupno kretanje broja stanovnika, vidljivo je da se broj stanovnika u Gradu Ivancu povećavao do 1961. godine kada nastupa smanjenje broja stanovnika. Nakon 1961. godine stanovništvo ponovno počinje rasti te dostiže svoj maksimum 1991. godine kada je u Gradu Ivancu živjelo 14 630 stanovnika. Od te godine broj stanovnika se smanjuje, a trend smanjenja broja stanovnika očekuje se i u budućnosti. Što se tiče usporedbe grada Ivanca s ostalim naseljima, vidljivo je da broj stanovnika u svim naseljima na području Grada Ivanca povećavao do sredine 20. stoljeća, nakon čega broj stanovnika u ostalim naseljima počinje padati, dok u gradu Ivancu i dalje nastavlja rasti. Od 1991. broj stanovnika u gradu Ivancu i u ostalim naseljima pada (sl. 5) (Popis stanovništva 1857. – 2001, Popis stanovništva 2011., DZS).

Sl. 5. Kretanje broja stanovnika u Gradu Ivanecu 1857. – 2011. godine

Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. - 2001., DZS; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Popis stanovništva 2011, DZS.

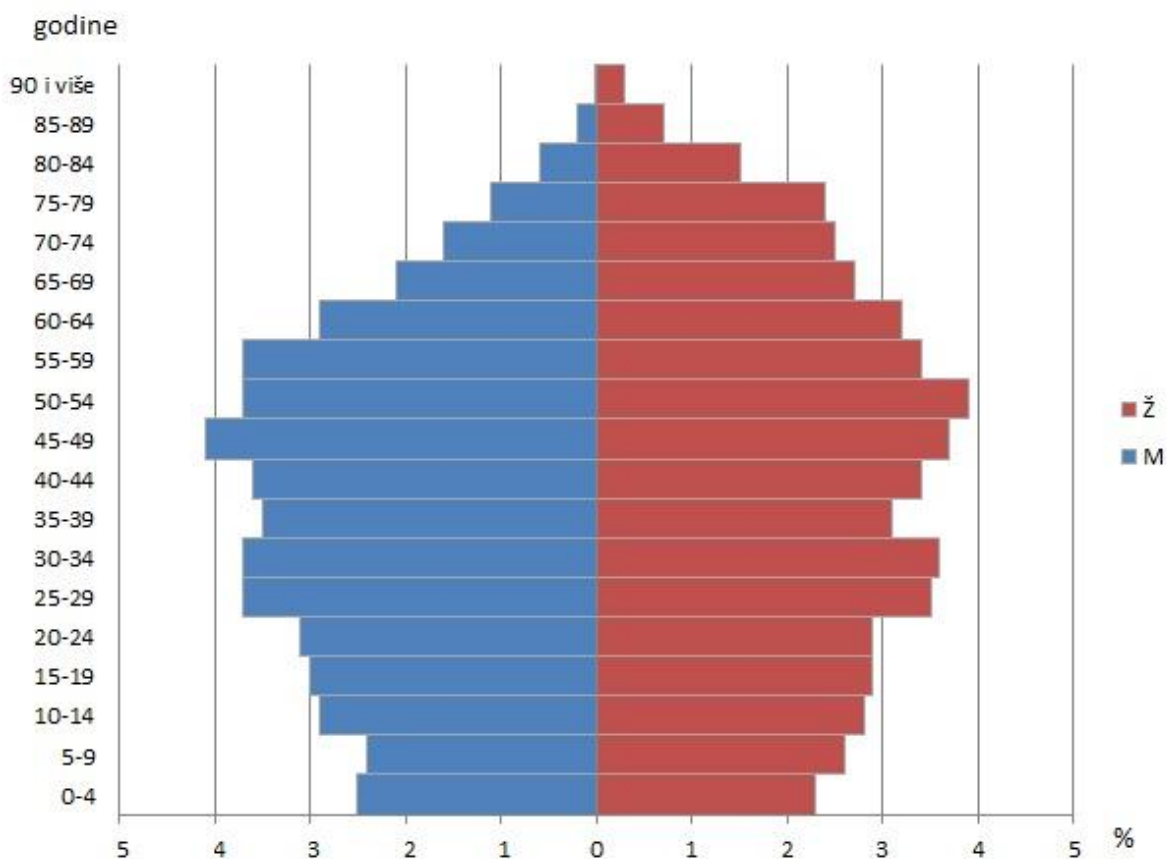
Indeks promjene broja stanovnika 1991. – 2011. pokazuje smanjenje broja stanovnika u 21 od 29 naselja koliko ih se nalazi na području Grada Ivanca. Najveći gubitak stanovništva imaju naselja koja se nalaze u južnom dijelu Grada, Knapić i Prigorec. Pozitivan indeks promjene broja stanovnika imaju Cerje Tužno, Gečkovec, Horvatsko, Lukavec, Punikve, Radovan, Salinovec i Seljanec (Popis stanovništva 1857. – 2001, Popis stanovništva 2011., DZS) (sl. 6).

Sl. 6. Indeks promjene broja stanovnika u Gradu Ivancu 1991. – 2011. godine

Izvor: Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. - 2001., DZS; Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Popis stanovništva 2011, DZS, izradila autorica

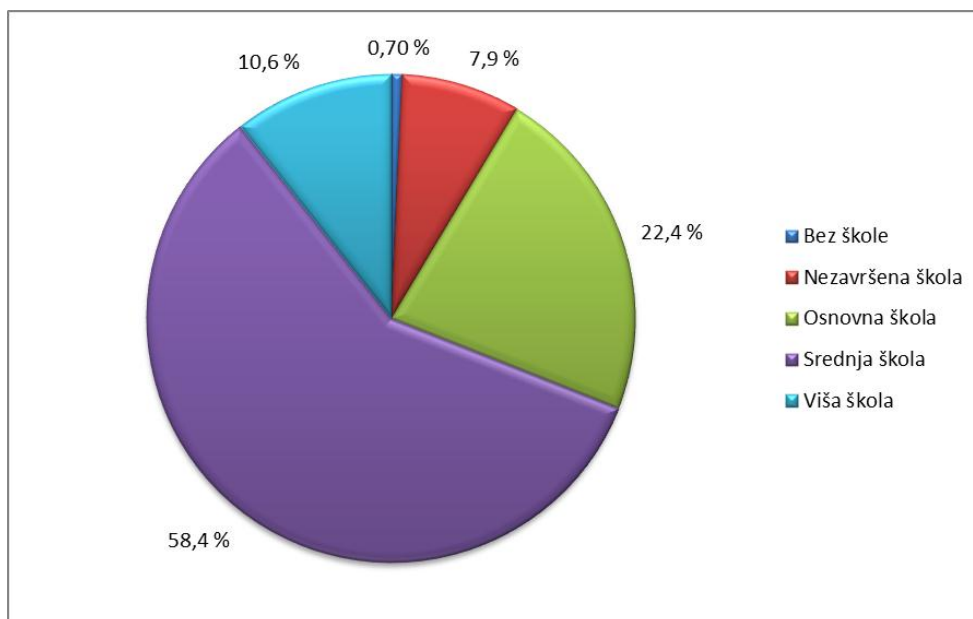
Grafički prikaz dobnospolne strukture ima oblik urne što pokazuje sužena osnovica prikaza te ispupčen središnji dio (sl. 7). Takvu strukturu stanovništva obilježava niska stopa rodosti i smrtnosti, a pojavljuje se i negativna prirodna promjena. Najbrojnija dobná skupina kod muškaraca je 45-49 godina, dok je kod žena najbrojnija skupina 50-54 godine. U Gradu Ivancu prevladava izrazito staro stanovništvo ili izrazito kontraktivno stanovništvo jer je udio starijih od 60 godina veći od 12 % (21,98 %), dok je mladih 21,48 %. Prema indeksu starosti koji označava broj starih 60 i više godina na 100 mladih 0 – 19 godina, Grad Ivanec pripada tipu izrazito duboke starosti jer indeks starosti iznosi 102,33 (Nejašmić, 2005; Popis stanovništva, 2011).

Sl. 7. Dobno-spolna struktura Grada Ivanca 2011. godine

Izvor: Stanovništvo prema starosti i spolu po naseljima, Popis stanovništva 2011, DZS.

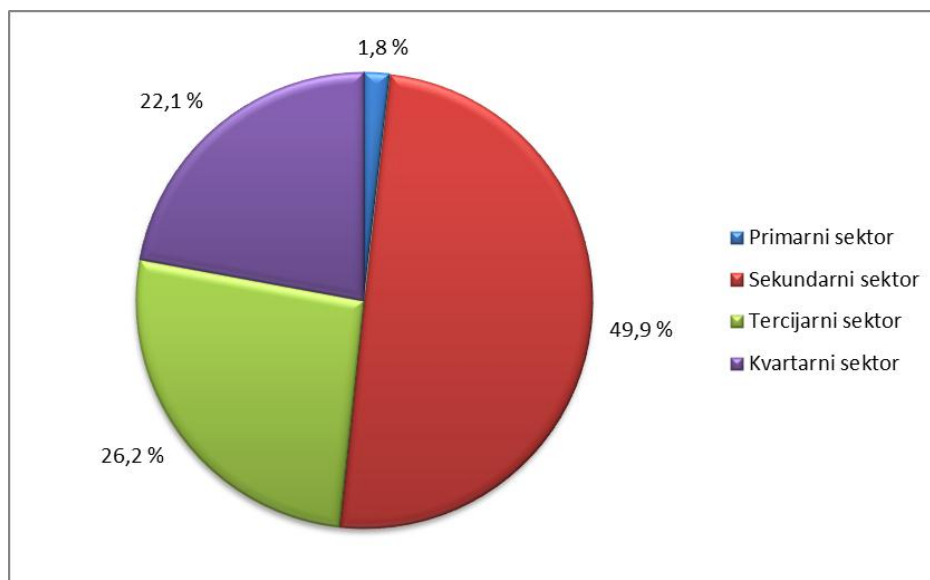
Prema obrazovnoj strukturi 2011. godine, najviše stanovništva starog 15 ili više godina ima završenu srednju školu (58,4 %), dok je na drugom mjestu završena osnovna škola (22,4 %). Višu školu završilo je 10,6 % stanovništva, a nešto manje stanovnika (7,9 %) ima nezavršenu osnovnu školu (sl. 8) (Popis stanovništva, 2011). Prema statistikama Hrvatskog zavoda za zapošljavanje 31. 12. 2014. godine na području grada Ivanca evidentirano je 820 nezaposlenih osoba, od toga 385 žena i 435 muškaraca. Udio nezaposlenih grada Ivanca u ukupnom broju nezaposlenih Varaždinske županije iznosi 17 %. U istom periodu u Ispostavi Ivanec bilo je ukupno 2438 nezaposlenih osoba, od toga 1159 žena i 1279 muškaraca. Udio nezaposlenih u Ispostavi Ivanec u odnosu na Varaždinsku županiju iznosi 28,3 %.

Sl. 8. Obrazovna struktura stanovništva Grada Ivanca 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Popis stanovništva 2011, DZS.

Gledajući sektore djelatnosti, najviše zaposlenih bilo je u sekundarnom sektoru (49,9 %) što je u skladu s prerađivačkom industrijom koja je tradicionalna na ivanečkom području. U tercijarnom sektoru zaposleno je 26,2 % stanovništva, dok je u kvartarnom sektoru zaposleno 22,1 % stanovništva. Primarnim djelatnostima bavi se samo 1,8 % stanovništva (sl. 9) (Popis stanovništva, 2011).

Sl. 9. Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti Grada Ivanca 2011. godine

Izvor: Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine, Popis stanovništva 2011, DZS.

4.3.2. Gospodarstvo

Okosnicu gospodarskog razvoja Ivanca čini industrija, a važnu ulogu igraju i poljoprivreda, turizam i eksploatacija mineralnih sirovina. Krajem 1990-ih na ivanečkom području počinje gradnja poslovne i industrijske zone. Ona je započela na inicijativu Grada Ivanca i tvrtke Poslovna zona Ivanec d.o.o. u svrhu poticanja ulaganja i pružanja potpore gospodarstvenicima u pokretanju i širenju poslovanja. U Poslovnoj zoni koncentrirani su mali i srednji poduzetnici, dok je Industrijska zona namijenjena koncentraciji industrijske proizvodnje. Ukupna površina zona za gospodarske namjene iznosi 531.000 m², a prema vrstama djelatnosti dijele se na površine proizvodne i površine poslovne namjene (Strategija razvoja, 2014).

Poslovna zona nalazi se na istočnom ulazu u grad Ivanec, točnije na području između Ivanca i Ivanečkog Naselja, uz državnu cestu D35. Izgrađena je na površini od 231.000 m², a sastoji se oko 30-ak građevinskih parcela opremljenih komunalnom i ostalom infrastrukturom te je u funkciji razvoja malog i srednjeg poduzetništva. U zonu je investiralo 30-ak investitora, uglavnom lokalnih, koji su ušli u poslovni odnos s Gradom Ivancem i sklopili ugovore o kupoprodaji. Popunjenost Zone je 90 %, a zastupljene djelatnosti su: metaloprerađivačka, drvoprerađivačka, soboslikarska, vulkanizerska i automehaničarska, prerađivačka, građevinska (Strategija razvoja, 2014).

Industrijska zona u početnoj je fazi izgradnje, a prostire se na površini od 300.000 m² sukladno Urbanističkom planu Grada Ivanca. Pogodna je za razvoj industrijskih pogona i postrojenja, velikih radionica i ostalih industrija koje ne zagađuju. Postoje mnoge povlastice i olakšice za investitore prilikom kupnje, gradnje i poslovanja u prvih pet godina poslovanja (Strategija razvoja, 2014). Na području nove Industrijske zone posluje i HEW čiji je direktor Josip Šimunek. HEW je nastao iz nekadašnjeg Končara i neko vrijeme poslovao na području stare industrijske zone. Iz razgovora s direktorom tvrtke Josipom Šimunekom otkriveno je da su se na relokaciju tvrtke odlučili upravo zbog povlastica koje je grad Ivanec pružao. Navodi da je prva prednost bila uređeno zemljište na kojem se odmah moglo početi graditi. Kao drugu prednost navodi dobivanje građevinske dozvole u vrlo kratkom roku, isto kao i pružanje tehničkih rješenja. Zaključuje da su gradnja i svi potrebni papiri riješeni unutar 8 mjeseci. Povlastice koje su potaknule na relokaciju su jeftino zemljište, oslobođenje plaćanja komunalnog doprinosa i plaćanja poreza na tvrtku. Na novoj lokaciji postojala je mogućnost širenja, stoga su prilikom relokacije zaposleni

novi radnici. To je dodatno smanjilo cijenu zemljišta s 10 EUR/m² na 7 EUR/m². U cijenu zemljišta bila je uključena i cijena financiranja izgradnje komunalne infrastrukture.

Cjelokupna industrijska proizvodnja nalazi se u fazi stagnacije zbog posljedica recesije globalnih razmjera unatrag nekoliko godina, a veliku opasnost predstavlja i konkurencija zona u okruženju. Zbog ovisnosti o investitorskim pothvatima i stranim ulaganjima, prvenstveno iz EU fondova, vrlo se malo može poduzeti na području inovacija tehnologije i proizvoda. Postojeće stanje industrije koja nije revitalizirana i neinovativnih proizvoda ne može adekvatno konkurirati inovacijama koje se svakodnevno pojavljuju na tržištu. Zbog relativno lošeg i stagnirajućeg sadašnjeg stanja i velikoj ovisnosti o vanjskim ulaganjima, pitanje je mogućnosti daljnjeg održavanja i napretka industrije i gospodarstva ivanečkog područja. Usitnjenost i rascjepkanost zemljišta, uz opći nedostatak financijskih sredstava, dodatno otežava otkup parcela i rješavanje imovinsko-pravnih odnosa te daljnje opremanje Industrijske zone. Iako se ulaže veliki napor u privlačenje investitora, oni su još uvijek malobrojni te nedostaje njihova inicijativa.

Godine 2011. na području Grada Ivanca djelovalo je 155 poduzetnika. Njih 96 % bavilo se malim poduzetništvom, 4 % srednjim poduzetništvom, dok velikih poduzetnika nema. Iako čine samo 4 % od ukupnog broja poduzetnika, srednji poduzetnici ostvaruju većinu prihoda na području grada. Također, više je zaposlenih kod srednjih, nego kod malih poduzetnika (tab. 1) (Strategija razvoja, 2014). Prema podacima Hrvatske gospodarske komore 2013. godine na ivanečkom području registrirano je 177 poduzetnika, a sljedeće godine 180 što pokazuje da se broj poduzetnika povećava.

Tab. 1. Poduzetnici na području Grada Ivanca

Veličina poduzetnika	Broj poduzetnika	Udio	Ukupni prihodi (u kn)	Udio	Broj zaposlenih	Udio
Srednji	6	4 %	520.918.382	54 %	1440	53 %
Mali	149	96 %	435.440.200	46 %	1260	47 %
Ukupno	155	100 %	956.358.582	100 %	2700	100 %

Izvor: Strategija razvoja Grada Ivanca 2014. – 2020. godine

Uspoređujući broj poduzetnika i broj zaposlenih po djelatnostima, prerađivačka industrija zapošljava najveći broj djelatnika. Godine 2014. na područja Grada postojalo je 36 prerađivačkih industrija koje su zapošljavale 1673 radnika (Poslovanje poduzetnika, 2015). Sukladno tome, prerađivačka industrija donosi i najveće prihode (53,7 %), a slijede

trgovina na veliko i malo te popravak motornih vozila i motocikla (18,40 %) i građevinarstvo (14,37 %) (tab. 2).

Tab. 2. Prihodi prema djelatnostima u gradu Ivanču u 2014. godini

Djelatnost	Ukupni prihodi (u 000 kn)	Udio (%)
Prerađivačka industrija	410811,00	53,7
Trgovina na veliko i malo; popravak motornih vozila i motocikala	141380,00	18,4
Građevinarstvo	110394,00	14,37
Poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo	31604,00	4,11
Opskrba vodom, uklanjanje otpadnih voda, gospodarenje otpadom te djelatnosti sanacije okoliš	17627,00	2,3
Opskrba električnom energijom, plinom, parom i klimatizacija	16103,00	2,09
Stručne, znanstvene i tehničke djelatnosti	13404,00	1,74
Prijevoz i skladištenje	11146,00	1,46
Ostale djelatnosti	15451,00	2,1

Izvor: Poslovanje poduzetnika Grada Ivanča, analiza pokazatelja za 2014. godinu, 2015.

Najveće prihode ostvaruju poduzeća koja su značajna prema broju zaposlenih, razvojnom programu, izvoznim mogućnostima i poslovanju vezanom za djelatnost (tab. 3). Prva četiri poduzeća imaju dugogodišnju tradiciju djelovanja, za primjer, Ivančica d.d 2016. godine obilježila je 70 godina postojanja. Nalaze se u staroj industrijskoj zoni koja se nalazi u samom gradu. Poduzeće HEW Ivanec nastalo je raspadom Končara te se preselilo na područje Poslovne i Industrijske zone. Činjenica da najveće prihode ostvaruju „stare“ industrije govori o nedovoljnoj iskorištenosti potencijala u Poslovnoj i Industrijskoj zoni (Poslovanje poduzetnika, 2016).

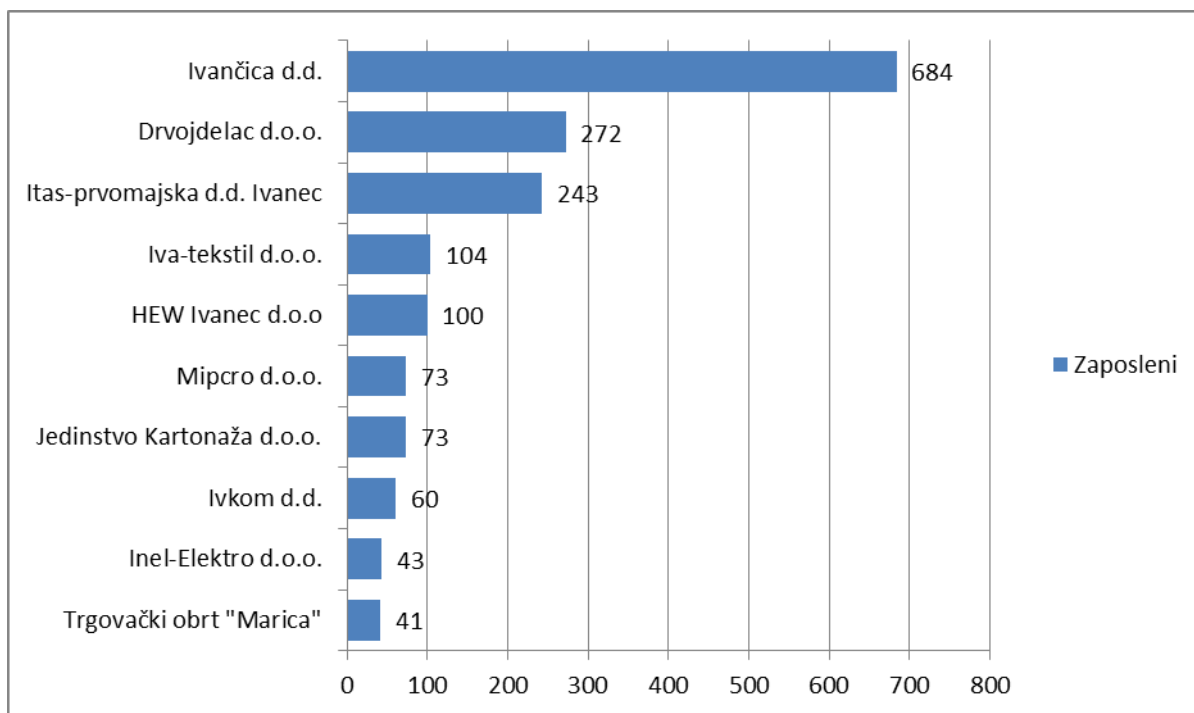
Tab. 3. Prvih 5 poduzeća u gradu Ivanču prema visini prihoda u 2015. godini

Rb.	NAZIV PODUZEĆA	DJELATNOST	PRIHODI
1.	DRVODJELAC D.O.O.	Proizvodnja ostale građevne stolarije i elemenata	€ 13 492 200
2.	IVANČICA D.D.	Proizvodnja obuće	€ 12 222 900
3.	MIPCRO D.O.O.	Gradnja stambenih i nestambenih zgrada	€ 8 259 200
4.	ITAS-PRVOMAJSKA D.D. IVANEC	Proizvodnja ostalih alatnih strojeva	€ 4 334 300
5.	HEW IVANEC D.O.O	Proizvodnja elektromotora, generatora i transformatora	€ 4 307 700

Izvor: Poslovanje poduzetnika Grada Ivanča, analiza pokazatelja za 2015. godinu, 2016.

Na području Grada ukupno je zaposleno 2470 ljudi od kojih je više od četvrtine zaposleno u Ivančici d.d (645). Slijede Drvodjelac d.o.o. (255), Itas – prvomajska d.d.

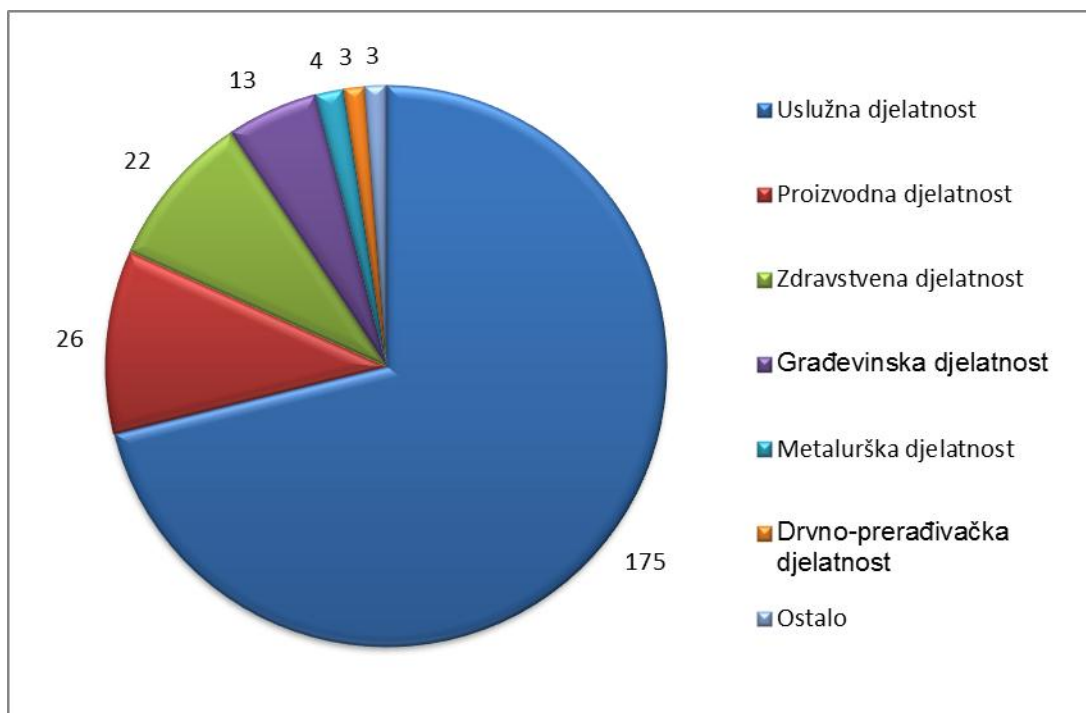
Ivanec (242), Iva-tekstil (104) te HEW Ivanec d.o.o. (100), dok ostale tvrtke imaju manje od 100 zaposlenih (sl. 10). Na razini Varaždinske županije, navedena poduzeća nalaze se na 6., 20. i 22. mjestu prema broju zaposlenih. 2014. godine prosječna plaća bila je 3628 kuna što je tek 64 % prosječne plaće Republike Hrvatske (Poslovanje poduzetnika, 2016).

Sl. 10. Broj zaposlenih u poduzećima Grada Ivanca 2015. godine

Izvor: Poslovanje poduzetnika grada Ivanca, analiza pokazatelja za 2015. godinu, 2016

Prema najnovijim podacima, na području Ivanca je do 31. kolovoza 2016. bilo registrirano 247 poduzetnika koji se prema klasifikaciji djelatnosti mogu podijeliti na uslužne djelatnosti, proizvodne djelatnosti, konzultantske djelatnosti, građevinske djelatnosti itd. (sl. 11) (Baza poduzetnika i obrtnika, 2016). 70 % poduzetnika bavi se uslužnim djelatnostima od koji se ističu ugostiteljske usluge, usluge prijevoza, saloni za pružanje osobnih usluga poput frizerskih i kozmetičkih salona te trgovina na veliko i malo.

Sl. 11. Registrirani poduzetnici na području grada Ivanca

Izvor: Baza poduzetnika i obrtnika, Grad Ivanec, <http://www.ivanec.hr/32-baza-poslovnih-subjekata> (14.8.2017.)

Broj poduzetnika je u proteklih dvije godine porastao sa 180 na 256, dakle povećao se za 42,2 %. Nagli rast broja poduzetnika može se objasniti osnivanjem Projektne ureda 2015. godine. Osnovan je na poticaj Grada Ivanca, u suradnji s Hrvatskim zavodom za zapošljavanje, Pučkim otvorenim učilištem Đuro Arnold i Algebrom iz Zagreba čiji su stručnjaci provodili teoretsku obuku zaposlenika. Sastoji se od desetero mladih visokoobrazovanih ljudi koji su obučeni za informiranje te pripremu i pisanje projekata i njihove kandidature prema europskim fondovima. Projektne ured osnovan je s ciljem rješavanja zahtjeva i teškoća s kojima se ivanečki poduzetnici, obrtnici, OPG-ovi i udruge susreću u svakodnevnom poslovanju na tržištu. Njihova misija je poticati, podržavati i promovirati korištenje bespovratnih sredstva iz europskih i nacionalnih fondova za poduzetnike, obrtnike i sve ostale zainteresirane korisnike. Kao dugoročne ciljeve navode poticanje mladih na samozapošljavanje, jačanje poduzetničke klime i stvaranje pozitivnog poduzetničkog okruženja, poboljšanje pristupa izvorima financiranja iz europskih i nacionalnih fondova te povećanje broja start-up tvrtki u Ivancu (Projektne ured, 21. 9. 2017.). Osim što potiče samozapošljavanje i stvara pozitivno poduzetničko okruženje, Projektne ured omogućio je zapošljavanje visokoobrazovanih mladih ljudi s prebivalištem na području Grada Ivanca čime je u barem donekle smanjen tzv. „odljev mozgova“.

Zahvaljujući ovom projektu, Grad Ivanec je na konferenciji Gradovi budućnosti 2016., održanoj 12. 10. 2016. u koncertnoj dvorani Vatroslav Lisinski, dobio nagradu u kategoriji „Pametna uprava“ (Na završnoj konferenciji Smart cities - Gradovi budućnosti 2016., 21. 9. 2017.). Osim toga, Ivanec se već nekoliko godina nalazi na popisu malih gradova u Europi s najboljim strategijama za privlačenje stranih ulaganja. To je lista koju sastavlja ugledni britanski poslovni časopis Financial Times (Financial Times: Ivanec prvi, 21.9.2017.). Važno je i što je Ivanec dobio BFC certifikat (*Business friendly certification*) zbog uspostave stabilnog i predvidivog lokalnog poslovnog okruženja (Ivanec – BFC, 21. 9. 2017.).

Razvoju malog i srednjeg poduzetništva pridonosi Poslovna zona, razvoj Industrijske zone, programi povlastica i olakšica koje Grad Ivanec nudi investitorima za ulaganje u zone, kao i međunarodni projekt „Certificiranje gradova s povoljnom poslovnim okruženjem“ kojim se Ivanec svrstava u odabranu grupu lokalnih zajednica u Hrvatskoj. Projekti su dugoročno posvećeni razvoju gospodarstva. Zahvaljujući reformama gradske uprave, nastoji se stvoriti okruženje pogodno investitorima. Potiče se stvaranje novih gospodarskih subjekata, radnih mjesta, i pozicioniranje Ivanca kao grada s pozitivnom poduzetničkom klimom i privlačnim uvjetima poslovanja.

4.3.3. Turizam

Područje Grada Ivanca ima pogodnu atrakcijsku osnovu za razvoj turizma, ali prema pokazateljima turističkog razvoja ona nije dovoljno vrednovana. Turističke aktivnosti/atrakcije u Ivancu mogu se podijeliti na 11 osnovnih vrsta: geološke značajke, klima, vode, biljni i životinjski svijet, prirodna baština, kulturno-povijesna baština, kulturne i vjerske ustanove, manifestacije, turističke ceste, putevi i staze, znameniti ljudi i kultura života i rada (Kušen, 1997).

Prema prirodno-geografskim značajkama, Ivanec se nalazi u turistički atraktivnom području, a posebice se ističe planina Ivančica. Reljef masiva Ivančice iznad 250 m nadmorske visine predstavlja turističku atrakciju od nacionalne važnosti. Zbog dinamike reljefa omogućeno je planinarenje, skijanje, vožnja brdskim biciklima te razvoj paraglidinga. Važni su vidikovci s kojih se pruža pogled na okolicu. Geološki objekti imaju lokalnu turističku važnost. To su stijene Legisičine, morfološki oblik Veliki Konj,

ostaci sedre uz potok Bisticu ispod Prigorca, nalazište lignita u dolini Bednje, niz manjih stijena, spilja i nalazišta fosila. U turističkom smislu klima je atraktivna samo na prostoru Ivančice, posebice iznad 800 m nadmorske visine gdje prevladava planinska klima čime je to područje povoljno za skijanje, oporavak i ljetovanje. Ivanec je siromašan turistički atraktivnim vodama, ali ipak sjeverna strana Ivančice ima vrela kvalitetne pitke vode, Žgano Vino i Mrzljak, iz kojih nastaje planinski potok Bistrica, te izvor Šumi i Beli Zdenci iz kojih nastaje potok Željeznica. Rijeka Bednja ispunjena je muljem pa ima samo lokalno značenje što se tiče ribolova, dok su zanimljivi ribnjaci Bajeri nastali slijeganjem zemlje nakon eksploatacije lignita. Od divlje vegetacije najveće značenje imaju šume koje prekrivaju 43 % površine Ivanca i one su od regionalne turističke važnosti, dok se polumočvarni prostori javljaju uz Bajere i Jezera. Od uzgajane vegetacije najveće značenje imaju vinogradi, osobito u vrijeme berbe grožđa, ali i za organizirani obilazak klijeti (vinske ceste ili staze) ili boravak u njima. Divlje životinje, sisavci, ptice i ribe predstavljaju dobru osnovu za lov, a za promatranje i fotografiranje važni su leptiri i drugi kukci. Domaće životinje važne su za promatranje i edukaciju, osobito djece (Kušen, 1997).

Prirodna baština Ivanečkog kraja slabo je zaštićena, iako ima znatan potencijal. Jedino je stablo velelisne lipe, na trgu u Ivanu, registrirano kao zaštićeno i procjenjuje se da je od regionalne lokalne važnosti. Spomenička cjelina povijesnog središta Ivanca, koju čine župna crkva Sv. Marije Magdalene i župni dvor s pripadajućim prostorom te perivoj s prostorom u kojem se nalaze temelji Starog grada Ivanca srušenog 1959. godine, važan su dio kulturne baštine. Ovaj lokalitet je i arheološki zanimljiv te je predviđena restitucija objekta Starog grada za potrebe zavičajnog muzeja. Paleolitsko arheološko nalazište kod Punikvi od nacionalne je važnosti, dok su ostala, pretežito neolitska, regionalne važnosti. Atraktivnost kulturnih i vjerskih ustanova na području Ivanca je mala. Izdvaja se sportska dvorana regionalne važnosti i Samostan časnih sestara Klanjateljica krvi Isusove u Ivanečkom Vrhovcu (Kušen, 1997). Muzej planinarstva Ivanec (1. faza) otvoren je 24. veljače 2017. i doprinit će promociji Ivanca kao turističkog odredišta na nacionalnoj razini. Muzej se nalazi u nekadašnjim prostorijama pučke škole, a uređenjem muzejskog prostora omogućeno je da se na jednom mjestu sačuva cjelokupna skupljena materijalna povijesna građa Grada Ivanca. Osim toga, otvaranjem muzeja, Grad je dobio prostor primjeren za održavanje književnih susreta, izložbi, kulturnih događanja i drugih skupova društvene namjene. Izgradnja muzeja nastavit će se kroz nove faze, s ciljem stvaranja integralnog muzejskog prostora i s namjernom ostvarenja njegove koncepcije kao smart

muzeja nove generacije (Krznar i dr., 2017). Od manifestacija najvažnija je međunarodna brdska utrka Ivanec – Vrh Ivanščice, a po masovnosti su najvažniji Dani grada Ivanca koji se svake godine održavaju oko 24. lipnja te Državna prvenstva u brdskom biciklističkom spustu koje se održava u isto vrijeme. Seoske igre starih sportova u Salinovcu od regionalne su važnosti, dok su proštenja važna za lokalno stanovništvo. Brojne udruge s područja Grada organiziraju manifestacije poput Ivonjskog fašnika, Gljivarijade, Vincekova, Jurjeva, Trebitve koruze i sl. (Kušen, 1997). Promicanjem i valorizacijom kulturne baštine, ali i rudarske tradicije, bavi se udruga „Ivanečki vitezovi“ koji u svojem sastavu imaju dvije povijesne postrojbe: Vitezove ivanovce i Ivanečku rudarsku četvu. Kako je rudarstvo nekoć bila glavna privredna grana ivanečkog područja, očuvanje tradicijske baštine rudarstva pokazalo se kao nužni kulturno-turistički imperativ. Rudarska četa obnovljena je 2006. godine, a cilj joj je očuvanje tradicije rudarske čete koja je djelovala krajem 19. stoljeća, a čija je zadaća bila briga i spašavanje unesrećenih rudara. Od 2009., kada je osnovana udruga Ivanečki vitezovi, četa se nalazi u sastavu udruge Ivanečki vitezovi koja nastoji oživjeti tradiciju malteških vitezova ivanovaca. Ivanečko područje (najviše Bedenec, Jerovec i Dubravec) čuva tradiciju izvornog lončarstva koje se razvilo zahvaljujući povoljnim prirodnim uvjetima, odnosno bogatstvu zemlje koja je svojim sastavom i svojstvima pogodna za obradu. Karakterističan obrt ivanečkog kraja je i škrinjarstvo, a ono je bilo najrazvijenije u Kraševcu. Škrinje ivanečkog kraja nisu bile poznate samo lokalnom stanovništvu, već su škrinje kupovali i ljudi iz zagrebačkog područja (Peharda, 2017). Također, uz lončarstvo i škrinjarstvo, ivanečko područje poznato je po vodeničarstvu zahvaljujući potoku Bistrica koji se od izvorišta strmo spušta što je bilo pogodno za gradnju mlinova. Na Bistrici je postojalo 20 mlinova koji su u 19. stoljeću, uz rudarstvo, bili značajan razvojni gospodarski čimbenik. 2011. godine Turistička zajednica grada Ivanca, uz pomoć Grada Ivanca i Hrvatske turističke zajednice, započela je projekt pod nazivom „Ivanečki melini“. U sklopu projekta postavljene su interpretacijske table na lokacijama nekadašnjih mlinova te je stvoren takozvani „Ivanečki mlinarski put“. Na tablama se nalaze kratki pisani povijesni sadržaji i postojeća fotodokumentacija na svakoj lokaciji, a imaju prvenstvenu edukativnu ulogu te doprinose turističkoj, kulturnoj i gospodarskoj valorizaciji (Jagetić-Daraboš, 2017).

Od cesta, putova i staza turistički su najvažnije markirane planinarske staze. Ivančica obiluje izletničkim putevima koji su poznati još od davnina. Među najstarije se ubraja i Ivanečki romarski put koji se nastavlja na međunarodni Marijanski hodočasnički

put. Iako je dugo bio zapušten, ponovno je uređen 1998. godine u čast dolaska pape Ivana Pavla II u Mariju Bistricu. Popularnost raste i Ivanečkoj planinarskoj obilaznici koja ima svoju zadanu, kružnu, trasu dužine 18,5 kilometara. Obilaznica simbolizira planinarstvo ivanečkog kraja koje ima dugu tradiciju. Hrvatsko planinarsko društvo „Ivančica“ osnovano je 1898. godine, a društvo danas održava planinarske objekte i planinarsku imovinu, dok članovi djeluju u nekoliko sekcija i odsjeka koji se opredjeljuju prema dobi, fizičkim mogućnostima ili sklonostima. Od regionalne važnosti je skijaška staza i vučnica koja se nalazi u sklopu izletišta „Jarki“ (Šoštarić, 1997).

Za razvoj je važna i tradicija bavljenja turizmom u okolnim područjima. Kontinentalni turizam sve se više razvija na području Hrvatskog zagorja, tj. na području Krapinsko-zagorske i Varaždinske županije. Stvoren je vrlo čvrst okvir turističkih punktova i turističkih pravaca, od kojih su na zapadu najbliži Lepoglava i Trakošćan, a na istoku Varaždin. Masiv Ivančice potrebno je promatrati kao cjelinu, a ne samo na području Ivanca. Na Ivančici se nalaze mnogobrojni vidikovci i planinske livade, a turistički su najzanimljivije ruševine utvrđenih gradova Pusti Lobor, Oštrgrad, Belecgrad, Milengrad, Pusta Bela i Grebengrad. Na udaljenosti manjoj od 10 km nalaz se spomenički kompleks Lepoglava, dvorac Maruševec, a nešto dalje dvorci Bela I i Bela II. Na udaljenosti do 20 km nalaze se barokni Varaždin, dvorac Trakošćan, arboretum Opeka s dvorcem te dvorci Vidovec, Krkanec, Jalkovec i Šaulovec, spilja Vindija i Mačkova pećina, rijeka Drava i planine Ravna gora i Strahinjčica (Kušen, 1997).

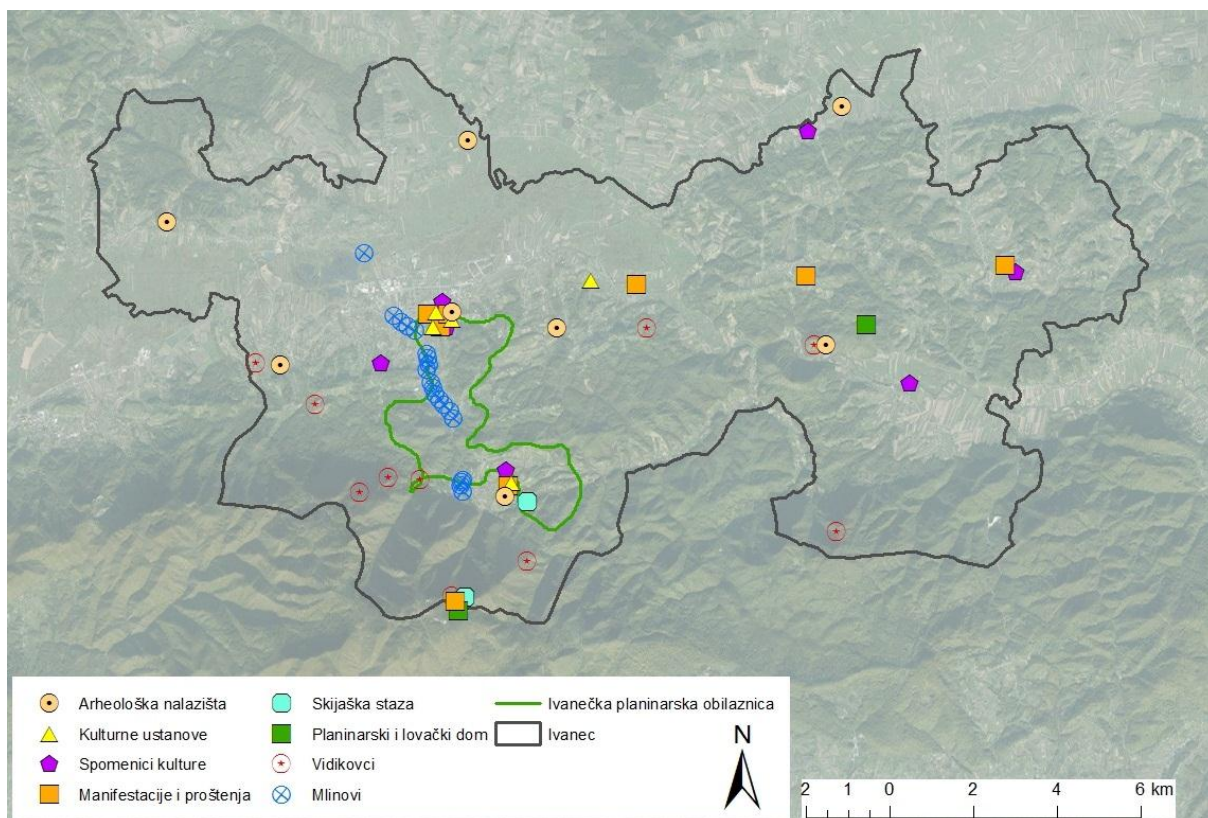
Prema kretanju broja turista na području Grada Ivanca u razdoblju od 2008. do 2016. godine (tab. 4) vidljivo je da je broj dolazaka domaćih turista veći od broja dolazaka stranih turista te da se ukupan broj dolazaka povećava iz godine u godinu. Također, broj noćenja domaćih turista veći je od broja noćenja stranih turista. Najviše noćenja u Ivancu ostvareno je 2009. godine, a od tada broj noćenja varira. Smanjenje ostvarenih noćenja posljednjih godina može se objasniti nedostatkom smještajnih kapaciteta na području Grada te otvaranjem hotela u Trakošćanu. Na području Ivanca postoji samo jedan hotel – Orion u Horvatskom, a raspolaže s 18 soba te ukupno 45 ležajeva. Planinari imaju mogućnost noćenja u planinarskom domu „Josip Pasarić“ koji se nalazi na vrhu Ivančice, a raspolaže s 40 ležaja.

Tab. 4. Kretanje broja turista na području Grada Ivanca 2008. – 2016. godine

DOLASCI									
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Domaći	771	820	630	1189	835	952	1086	954	834
Strani	515	683	658	723	495	619	703	825	924
Ukupno	1286	1503	1288	1912	1330	1571	1789	1779	1758
NOĆENJA									
	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.	2016.
Domaći	1216	1676	924	1886	1829	1496	1775	1503	1183
Strani	842	2494	1093	1223	921	993	1309	1704	924
Ukupno	2058	4170	2017	3109	2750	2489	3084	3207	2627

Izvor: Turistička zajednica grada Ivanca

S obzirom na svoju atrakcijsku osnovu (sl. 12) područje Grada Ivanca ima uvjete da se razvije u zanimljivu turističku destinaciju. Kao heterogena destinacija s mogućnošću razvoja selektivnog turizma nalazi se u dobroj poziciji jer se obraća širem turističkom tržištu iako je potrebno uložiti više truda u promociju kraja. Turistička zajednica grada Ivanca, osnovana 1990-ih godina, radi na promociji turizma ne samo na regionalnoj nego i na nacionalnoj razini. Razvoj turizma temelji se na iskorištavanju postojećih prirodnih i kulturno-povijesnih potencijala, obogaćivanju postojeće turističke ponude, te stvaranju novih turističkih proizvoda kao pokretača gospodarskog razvoja po principima održivog razvoja turizma. Neovisno o bogatim i turističko iskoristivim resursima, turistički proizvodi još nisu dovoljno razvijeni niti prezentirani na odgovarajući način na domaćem i inozemnom tržištu. Komercijalizacijom određenih turističkih proizvoda Grad Ivanec postao bi atraktivno mjesto turistima. Prihodi od turizma su još uvijek premali da bi se Ivanec mogao smatrati turistički razvijenim područjem, a glavne prepreke toga razvoja su premali smještajni kapaciteti zbog kojih se posjećenost područja bazira na izletničkom turizmu. Za snažniji razvoj turizma potrebna je izgradnja adekvatne turističke infrastrukture te stvaranje posebnih oblika turizma poput kulturnog, ruralnog, zdravstvenog, kongresnog te turizma na bazi aktivnog odmora, što će omogućiti produljenje turističke sezone i privlačenje turista tijekom cijele godine. Zbog toga razvoj turizma treba temeljiti na očuvanju prirodnih vrijednosti, podizanju svijesti lokalnog stanovništva o održivom razvoju turizma, edukaciji svih zainteresiranih sudionika te osmišljenim turističkim programima i planovima razvoja (Strategija razvoja, 2014).

Sl. 12. Turistička atrakcijska osnova Grada Ivanca

Izvor: prema podacima Državne geodetske uprave, prema Kušen, 1997. i Jagetić-Daraborš, 2017, izradila autorica

4.3.4. Poljoprivreda

Područje Ivanca ima značajke brdsko-planinskog područja gdje se mogu izdvojiti četiri pedološko-fiziografske i biljno proizvodne cjeline: dolina rijeke Bednje i pritoka, brežuljci vrlo blagih i umjerenih nagiba do 18 %, brežuljci i brda umjerenih i jakih padina do 45 % i brda jakih padina do 65 % (Vidaček i dr., 1997). Tla se mogu svrstati u plitku ilovastu mekotu koja se nalazi na glinastim, pjeskovitim i vapnenim laporima te litotamnijским vapnencima. Na području uz rijeku Bednju nalaze se glinasta tla koja dugo vremena zadržavaju vodu, ali su i podložna zakiseljavanju stoga je na tom području potrebno primjenjivati agrotehničku mjeru kalcifikacije, uz hidromelioraciju. Na blagim nagibima i zaravnima brežuljaka ograničene su mogućnosti za obradu zbog čestog zadržavanja oborinskih voda, dok su brežuljci s nagibom većim od 50 % nepogodni za obradu i intenzivno iskorištavanje (Strategija razvoja, 2014). Poljoprivredne površine zauzimaju 1721,8 ha što čini 17,92 % ukupne površine Grada Ivanca. Od toga samo 2,75

% čini osobito vrijedno obradivo tlo, 4,41 % čini vrijedno obradivo tlo, dok 10,76 % poljoprivrednih površina pripada kategoriji ostalih obradivih tla (PPUGI, 2012).

Poljoprivreda se temelji na obnovljivim prirodnim i zemljišnim resursima što obvezuje sve korisnike na racionalno i održivo gospodarenje stavljajući naglasak na zaštitu od nepotrebne i nekontrolirane prenamjene, degradacije i onečišćenje teškim metalima i ostacima sredstava za zaštitu bilja (Vidaček i dr., 1997). Obilježava ju nekonkurentnost, nedohodovnost, ali i ovisnost o regionalnim i državnim potporama te potporama Europske unije. Malo je poljoprivrednih gospodarstava koja su spremna izaći na domaće tržište, već su ograničena samo na proizvodnju za vlastite potrebe ili za potrebe lokalnog stanovništva. Dugogodišnje i sustavno zapostavljanje poljoprivrede dovelo je do današnje usitnjenosti posjeda i organizacijsku nepovezanost obiteljskih gospodarstava. Posljedica toga je pad proizvodnje i povećanje uvoza. Osim što su poljoprivredne površine male, raštrkane i rascjepkane, one su također disperzne, što je posljedica nekonzistentne zemljišne politike na državnoj razini, destimulirajuće i zastarjele zakonske legislative te velike gustoće naseljenosti. Na području Grada postoji 370 poljoprivrednih gospodarstava ukupne površine 952,42 ha. Najveći broj njih, 302, manji je od 3 ha, onih veličine između 3 i 20 ha je 64, dok je većih od 20 ha samo 4 (tab. 5). Prosječna veličina poljoprivrednih gospodarstava je 2,57 ha. Veći posjedi imaju potencijala za intenzivnu povrtlarsku ili voćarsku proizvodnju ili proizvodnju aromatičnog i ljekovitog bilja. Za ozbiljniju stočarsku ili ratarsku proizvodnju potrebno je okrupnjavanje i povećanje poljoprivrednih zemljišta jer ono predstavlja ključ razvoja poljoprivrede te je važno okrupniti ga i sačuvati od devastacije (LRS LAG-a Sjeverozapad, 2016).

Tab. 5. Površine poljoprivrednog zemljišta po OPG-u na području Grada Ivanca

Grad	< 3 ha		≤ 3 ha i > 20 ha		≤ 20 ha i > 100 ha		Ukupno	
	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)	Broj PG-a	Površina (ha)
Ivanec	302	443,15	64	343,70	4	165,56	370	952,42

Izvor: Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe – Sjeverozapad 2014. – 2020., 2016.

U Gradu Ivanču registrirano je 440 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava s ukupno 563 člana što upućuje na činjenicu da prilikom prijavljivanja broja članova u obitelji nisu svi prijavljeni kao članovi OPG-a. Što se tiče školske spreme nositelja OPG-a, najviše njih ima završenu srednju školu (169) i završenu osnovnu školu (105), dok

najmanje njih ima završen fakultet (5) ili višu školu (15). Za 122 nositelja OPG-a nema podataka o najvišoj završenoj školi (LRS LAG-a Sjeverozapad, 2016).

Poljoprivredna proizvodnja vezana je uz oranice i livade koje su koncentrirane na području uz rijeku Bednju, a u brdskim dijelovima prevladavaju vinogradi i voćnjaci. Ivanečko područje orijentirano je na poljoprivrednu proizvodnju koja je usko vezana za stočarstvo što dokazuje i činjenica da više od 80 % ukupne poljoprivredne površine zauzimaju oranice i livade, dok su vinogradarstvo, te posebice voćarski, orašasti i drugi miješani nasadi slabo i nedovoljno zastupljeni. Za ratarsku proizvodnju karakterističan je uzgoj tradicionalnih kultura poput pšenice, kukuruza, krumpira i bundeva. Većina seljačkih gospodarstava koja se bavi ratarskom proizvodnjom nije specijalizirana, već se bave mješovitom biljno-stočarskom proizvodnjom. Biljna proizvodnja podređena je potrošnji kućanstava i potrebama stočarske proizvodnje (Strategija razvoja, 2014).

Na području Ivanca zastupljena je stočarska proizvodnja, a najveća je zastupljenost goveda (1331). U usporedbi s okolnim područjima, u ivanečkom kraju je razvijeno ovčarstvo. Ukupan broj registriranih grla na području Grada je 1691 (tab. 6) (LRS LAG-a Sjeverozapad).

Tab. 6. Brojno stanje stoke na području Grada Ivanca

Grad	VRSTA ŽIVOTINJE (broj grla)							
	Govedo	Kokoš i pilići	Konji	Koze	Ovce	Pure	Svinje	Ukupno
Ivanec	1331	44	15	107	155	12	27	1691

Izvor: Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe – Sjeverozapad 2014. – 2020., 2016.

5. PRIMJENA METODE DELFI U IZRADI SCENARIJA RAZVOJA GRADA IVANCA DO 2030. GODINE

Metoda Delfi ime je dobila prema starogrčkom proročištu, a razvijena je 1948. godine i od tada je našla primjenu u mnogim istraživanjima kojima je cilj postizanje konsenzusa između stručnjaka koji sudjeluju u istraživanju (Lee Foong Ngor, 1985). Osnovna karakteristika metode Delfi je u tome da omogućuje većem broju stručnjaka neposredno izjašnjavanje o zadanom problemu (Cingula i Varga, 1983). To je metoda koja je razvijena

zbog predviđanja, planiranja i donošenja odluka. Pioniri metode Delfi smatraju se Olaf Helmer i Norma Dakley koji su izradili prvu verziju metode pri istraživanju mogućnosti obrane SAD-a u slučaju atomskog rata (Lee Foong Ngor, 1985). Metoda se usavršavala u okviru „Rand Corporation“ gdje su se istraživala različita predviđanja i prognoziranja u ratne svrhe. U početku se metoda najviše koristila za predviđanje međunarodnih odnosa i potencijalnih ratnih stanja, a nedugo nakon toga započela je njena šira primjena (Chuls, Delphi Method) .

Bit metode Delfi je u tome da određeni broj eksperata iz raznih područja samostalno razmatra određenu problematiku te daje svoje mišljenje u pismenom obliku (Cingula i Varga, 1983). Stručnjacima je zajamčena anonimnost, te ne komuniciraju međusobno, već putem koordinatora. Izrađuje se upitnik u kojem se postavljaju pitanja relevantna za predmet istraživanja, pitanja se trebaju jasno formulirati, a mogu biti otvorenog ili zatvorenog tipa. Oblikovanju upitnika može prethoditi pregled literature dotadašnjih istraživanja ili uvodno istraživanje na temelju radionice, intervjua i drugih kvalitativnih metoda ili statističke analize. Upitnik se zatim prosljeđuje stručnjacima, ispitivanje se provodi pismeno nakon čega slijedi obrada dobivenih podataka. Nakon obrade rezultati se šalju natrag stručnjacima koji imaju mogućnost modificirati svoje stavove i odgovore koje su dali u prvom krugu. Navedeni postupak može se ponavljati do kad se mišljenja stručnjaka ne usklade (Chuls, Delphi Method). Višestruka ponavljanja ispitivanja omogućuju da se izvodi simulacija budućnosti, odnosno znanstvena procjena najvjerojatnije budućnosti (Cingula i Varga, 1983). Konvencionalna metoda Delfi, koja je razvijena 1950-ih i 1960-ih, kreće od pretpostavke da će se kroz više krugova smanjiti raspon odgovora, a mišljenje grupe usmjeriti prema „pravom“ odgovoru, dok je kasnijim modifikacijama naglašavana različitost mišljenja. Nakon provedbe metode postavlja se pitanje implementacije rezultata. Kod nekih istraživanja dovoljno je rezultate prikazati grafičkom ili statističkom analizom kako bi se dobile informacije o budućnosti. Međutim, novi procesi planiranja i predviđanja budućnosti više su od iznošenja rezultata i podataka (Chuls, Delphi Method).

Jedna od glavnih prednosti metode Delfi je anonimnost kojom se sprječava međusobni utjecaj stručnjaka na mišljenja i eliminira se pritiska grupe kod izmjene mišljenja čime se povećava pouzdanost rezultata. Anonimnost također omogućava lako izražavanje svojih stavova neovisno o govorničkim sposobnostima, statusu itd. Metoda odražava sistemski pristup te postoji kontrolna povratna veza, između dva uzastopna odgovora promatranog

eksperta, kao i između njegovog odgovora i statističkog pokazatelja odgovora svih eksperata. U provođenju metode sudjeluju specijalisti različitih struka čime se omogućuje da različite znanstvene discipline sudjeluju u donošenju odluka. Rezultat se temelji na usuglašenom mišljenju skupine stručnjaka čija su znanja pouzdanija od znanja svakog pojedinog stručnjaka (Cingula i Varga, 1983).

Kao nedostaci kod primjene Delfi metode ističu se opasnost od subjektivizma i elitizma. Subjektivizam podrazumijeva predviđanja koja se obavljaju na osnovi individualnih znanja i stavova, dok elitizam podrazumijeva stručnjake kao predstavnike određenog društvenog sloja koji projiciraju svoju društvenu svijest u budućnosti. Osim toga, postoji velika odgovornost koordinatora u izboru stručnjaka, a sam postupak može biti dugotrajan. Ostali metodološki nedostaci su nejasna pitanja, nedovoljna kompetencija sudionika, subjektivnost predviđanja, prosječna suglasnost, velika širina problema i kvantitativni odgovori (Cingula i Varga, 1983).

5.1. Primjena metode Delfi

Kod izrade scenarija razvoja Grada Ivanca do 2030. godine primijenjena je metoda Delfi. Prvi korak u izradi scenarija bilo je okupljanje tima stručnjaka iz javnog, privatnog i civilnog sektora. Postupak pronalaženja relevantnih stručnjaka nije jednostavan jer su, uz njihovo znanje i stručnost, potrebne motivacija i želja za sudjelovanjem u takvoj vrsti istraživanja. Odabir članova panela vršen je na temelju njihovih prethodnih postignuća ili utjecaja u Gradu Ivanču. Tijekom kolovoza 2017. godine stručnjaci su kontaktirani usmenim i elektroničkim putem. Od kontaktiranih 16 potencijalnih sudionika, 12 ih je pokazalo spremnost na sudjelovanje u istraživanju. Početkom rujna 2017. godine upitnici su proslijeđeni sudionicima, dio upitnika poslan je elektroničkim putem, a dio upitnika su sudionici osobno preuzeli. Većina sudionika pristala je sudjelovati u istraživanju zbog osobnog pristupa pa se u ovom istraživanju, kao i kod većine sličnih istraživanja, ističe važnost osobnog poznanstva. Povratna informacija, u obliku ispunjenih anketa, dobivena je od 10 stručnjaka, dok od ostalih nije dobiven odgovor. Od stručnjaka koji su sudjelovali u istraživanju, 3 ih je bilo iz javnog sektora, 3 iz privatnog te 4 iz civilnog sektora.

U prvom upitniku objašnjen je postupak provođenja metode Delfi. Sudionicima je na uvid dana i SWOT analiza pri čemu su istaknute prisutne prednosti, nedostaci, mogućnosti i opasnosti na području Grada Ivanca. SWOT analiza napravljena je na temelju

prethodne demografske analize i analize gospodarstva. Upitnik se sastojao od 6 pitanja u kojem su ispitanici ocijenili dosadašnji razvoj Grada, dali svoje viđenje razvoja Grada do 2030. godine, istaknuli najznačajnije ciljeve razvoja i konkretne projekte koji bi potaknuli razvoj te iznijeli mišljenje o potencijalnim teškoćama i preprekama koje vide na putu kvalitetnijeg i bržeg razvoja.

Nakon prvog kruga provedena je analiza dobivenih upitnika te su izrađeni scenariji razvoja koji se temelje na odgovorima stručnjaka. Scenariji su zatim predstavljeni sudionicima istraživanja. U drugom krugu odazvalo se 6 od 10 stručnjaka koji su sudjelovali u prvom krugu (tab. 7). Upitnici su poslani sredinom studenog 2017. godine, a manji odaziv može se objasniti kraćim rokom za ispunjavanje upitnika. Iz tog razloga usmenim putem kontaktirano je još 4 stručnjaka (jedan iz javnog, jedan iz privatnog i dva iz civilnog sektora) koji su dali svoje komentare na iznesene scenarije.

Tab. 7. Broj sudionika u istraživanju

	Prvi krug	Drugi krug
Javni sektor	3	2 (+1) ¹
Privatni sektor	3	2 (+1)
Civilni sektor	4	2 (+2)

5.1.1. Rezultati primjene metode Delfi

Većina ispitanika dosadašnji razvoj Grada Ivanca ocijenila je pozitivno. Samo dva sudionika smatraju da se nakon 90-ih godina 20. stoljeća i raspadom Jugoslavije u Gradu razvija divlji kapitalizam te da se razina razvoja postignutog do 1990-ih još dugo neće postići. Provedeni projekti nisu ispunili očekivanja građana jer nisu doveli do značajnih pomaka u kvaliteti života građana. Većina sudionika smatra da Ivanec u odnosu na ostatak Republike Hrvatske, ali i susjedne jedinice lokalne samouprave, ima pozitivniji trend razvoja te je pozitivan primjer u kategoriji malih gradova, a na razini Europske unije u kategoriji mikro sredina. Gradske vlasti potiču suradnju između tvrtki s područja Grada i Srednje škole Ivanec što u najvećoj mjeri potiče učenike da se obrazuju za zanimanja koja su prosperitetna. S druge strane, proračun Grada ne omogućava podršku razvoju

¹ + označava broj stručnjaka koji su naknadno sudjelovali u istraživanju

gospodarstva, posebno u radno intenzivnim djelatnostima. Ispitanici smatraju da je poželjna promjena u strukturi gospodarstva kojom bi se omogućio ulazak stranih investitora iz djelatnosti novih tehnologija što im trenutno stanje u Poslovnoj zoni, ali i komunalni porezi ne omogućavaju. Gospodarski razvoj, iako u određenoj mjeri vidljiv, vrlo je spor, a rješenje se vidi u stvaranju gospodarskih djelatnosti s bolje plaćenim dohodcima. Nezadovoljavajuće je stanje komunalne infrastrukture, posebice održavanje lokalnih cesta, ali i nedovoljna povezanost Grada s međunarodnim prometnim mrežama. Osim toga, stanje sportske infrastrukture nije zadovoljavajuće iako se ulaže u društvenu infrastrukturu koja bi trebala poticati ujednačen razvoj svih naselja na području Grada. Potiče se rad udruga i organizacija bez obzira na nedostatak financijskih sredstava. Općenito, Grad se razvija u svim segmentima, ali vrlo sporo s obzirom na prilike i mogućnosti.

Ispitanici smatraju da su temelji za uspješan rast i razvoj postavljeni te da svi planirani projekti trebaju doći do faze realizacije do 2030. godine. Razvoju gospodarstva najveća je prijetnja nedostatak radne snage te iseljavanje stanovništva. Odlazak stanovništva, posebice mladih obitelji, mogao bi se riješiti kroz financiranje predškolskog odgoja, stipendiranje većeg broja studenata i učenika, kroz pomoć u rješavanju stambenog pitanja te brigom o tome što je zajednici potrebno. Dio ispitanika mišljenja je da Grad Ivanec do 2030. neće dovoljno iskoristiti priliku za dobivanje sredstava iz europskih fondova, dok velika poduzeća (s više od 250 zaposlenih) nemaju priliku koristiti bespovratna sredstva koja su namijenjena samo srednjim i malim poduzećima. U turizmu je moguće iskoristiti prirodne potencijale (Ivančicu, ali i ruralna područja) te očuvati tradiciju, običaje i autohtone proizvode. Potencijal se vidi u ekološkoj proizvodnji na zapuštenim zemljištima koja su zbog dugotrajnog neobrađivanja pogodna za ovu vrstu proizvodnje. Trebao bi se povećati broj obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja se bave ugostiteljstvom pri čemu Grad ima ulogu da privuče stanovništvo da se počne baviti poljoprivredom te da u tome vide prihod. Turizam bi se trebao bazirati na razvoju jednodnevnih i vikend aranžmana do kad se ne stvore uvjeti za cjelokupni razvoj turizma pri čemu važnu ulogu ima umrežavanje turističke ponude s ponudom okolnih jedinica lokalne samouprave. Razvoju turizma pomogla bi i izgradnja rekreacijskog centra što bi ujedno aktiviralo i mlade ljude. Naglasak u turističkom razvoju treba staviti na planinarski i biciklistički turizam. Također, financijski je potrebno popratiti rad sportskih, ali i drugih udruga.

Kao jedan od najznačajnijih ciljeva razvoja ističe se razvoj gospodarstva s razvojem malog i srednjeg poduzetništva s težištem na novim tehnologijama, ali i očuvanjem tradicionalne proizvodnje pri čemu se misli na obućarsku, drvoprerađivačku i metaloprerađivačku proizvodnju. Naglasak se stavlja na ulaganje u mlade kadrove i nastavak suradnje Srednje škole Ivanec i lokalnih poduzetnika kako bi Srednja škola postala centar izvrsnosti za zanimanja metalskog, drvoprerađivačkog i obućarskog usmjerenja. Preporučeno je školovanje i stipendiranje učenika u skladu s potrebama gospodarstva i Strategijom razvoja. Osim stipendiranja učenika i studenata, razvoju Grada pomoglo bi subvencioniranje poduzetnika s inovativnim proizvodnim programima, razvijanje obrte i kućne radinosti, ali modernizacija poduzetničke infrastrukture. Potrebna je suradnja Grada Ivanca s gospodarskim subjektima kako bi se definirale mjere za očuvanje postojećih radnih mjesta i otvaranje novih radnih mjesta što bi smanjilo nezaposlenost. Ispitanici smatraju da se razvoj turizma može temeljiti na projektima razvoja turističkih proizvoda baziranih na prirodnoj i kulturnoj baštini čime bi se stvorio turistički identitet Grada Ivanca. U turistički razvoj treba uključiti lokalno stanovništvo koje bi bilo orijentirano na pružanje usluga u obliku smještaja, proizvodnje autohtonih proizvoda, lokalnih specijaliteta i suvenira. U poljoprivredi se ističe revitalizacija stočarske proizvodnje kao najjeftinijeg načina iskorištavanja zapuštenih poljoprivrednih površina te okret prema ekološkoj proizvodnji.

Za daljnji razvoj potrebno je jačati ovlasti jedinica lokalne samouprave, prvenstveno je potrebna decentralizacija sredstava sukladno Povelji o lokalnoj samoupravi Europske unije. Za razvoj gospodarstva predlaže se pomoć tvrtkama kod javljanja na natječaje, investicije u nove pogone radi povećanja zaposlenosti te izgradnje tvornice od strane vanjskih investitora. Razvoju Grada uvelike bi pomogao projekt izgradnje brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina, ali i obnova željezničke pruge Varaždin – Golubovec, što bi Ivancu omogućio pristup međunarodnim cestovnim koridorima i dao poticaj investitorima da ulažu u ivanečko područje. Također, potrebno je ulagati u državnu i županijsku infrastrukturu te jačati svijest lokalnog stanovništva o razvoju Grada kroz stalne edukacije. U osnovnom i srednjem školstvu potrebno je stvoriti uvjete za rad nadarenih učenika i mladih izumitelja. Osnovnu školu potrebno je nadograditi kako bi se nastava mogla odvijati u jednoj smjeni ili osnovnoškolski sustav podijeliti po principu „Istok – Zapad“ te izgraditi osnovnu školu „Istok“ sa sportskom dvoranom i pripadajućim objektima. Kako bi se smanjilo iseljavanje stanovništva, posebice visokoobrazovanog predlaže se izgradnja

stanova za iznajmljivanje visokoobrazovanim nedostajućim kadrovima. Osim toga, dio ispitanika smatra da je potrebno ulagati u društvenu infrastrukturu, primjerice vatrogasni dom ili društvene domove, dok dio smatra da takvi projekti bespotrebno opterećuju gradski proračun. Za daljnji razvoj turizma, posebice planinarskog koji je trenutno najrazvijeniji na gradskom području, predlaže se izgradnja žičare od Prigorca do vrha Ivančice i daljnje uređenje skijališta Jarki. Pretvaranje vojnog objekta na Ivančici u hotel povećalo bi smještajne kapacitete, ali i promoviralo Ivančicu kao centar planinskog turizma. Također, turističkom razvoju pomogla bi zaštitita građevina vezanih uz povijest i razvoj Grada (Malezova ulica, stara ivanečka pekara, prva samoposluga) te uređenje potoka Bistrica što bi otvorilo mogućnost rekonstrukcije nekoliko mlinova i vraćanje riba u potok.

Od poteškoća i prepreka koje stoje na putu kvalitetnijeg i bržeg razvoja ističe se neusklađenost državnog zakonodavstva i decentralizacija ovlasti i sredstava. Uz nedostatak financijskih sredstava, problem predstavlja i činjenica što država nije usklađena u provođenju projekata i nije voljna financirati projekte većih razmjera na sjeveru Hrvatske. U Gradu nedostaje proračunskih sredstava za brži razvoj, a izostaju i realizacije projekata županijske i nacionalne razine stoga je potrebna pravovremena identifikacija prioriteta u raspodjeli proračunskih sredstava. Na gradskom području prisutna je inertnost građana i nedostatak znanja o ovlastima svih dionika vlasti. Odaziv građana na javne tribine vezane uz razvoj Grada je izuzetno slab. Također, problem predstavlja loša komunikacija između Grada te gospodarskih subjekata i udruga stoga je potrebna suradnja kako bi se ostvarili projekti koji su korisni i od važnosti za lokalno stanovništvo. Raspoloživi resursi nedovoljno su privlačni za vanjske investitore što dovodi do stagnacije poduzetničke aktivnosti. Nedostatak programa demografske obnove, premale plaće radnika, odlazak mlade radne snage, neadekvatna obrazovna struktura i stručnost radnika pospješuje daljnje smanjenje broja stanovnika.

6. SCENARIJI RAZVOJA GRADA IVANCA DO 2030. GODINE

Integracijom rezultata dobivenih kvantitativnom analizom te rezultata prvog kruga provođenja Delfi metode razrađena su tri scenarija razvoja Grada Ivanca do 2030. godine:

1. „Staro u novom ruhu“
2. „Poslovni uzlet“
3. „Ivanec – razvojno žarište“

Važna je činjenica da su ispitane osobe s cijelog područja Grada Ivanca, različitih zanimanja i različitih interesa. S obzirom na te činjenice, dobivena je cjelovitija slika o mišljenjima i stavovima o trenutnom i budućem razvoju Grada Ivanca. Stručnjaci su u drugom krugu metode Delfi imali prilike pročitati svaki od scenarija te ocijeniti konzistentnost scenarija i iznijeti prijedloge za njihovo poboljšanje. Na ljestvici od 1 do 5, pri čemu 1 označava najnižu, a 5 najvišu moguću ocjenu, sudionici su ocijenili konzistentnost, odnosno sustavnost i logičnost svakog od scenarija.

6.1. Scenarij „Staro u novom ruhu“

Scenarij „Staro u novom ruhu“ sudionici oba kruga metode Delfi ocijenili su ocjenom 4,33. Dodatna četiri sudionika navedeni scenarij ocijenili su ocjenom 3,5. Ukupna ocjena scenarija je 4,0. Na ovaj scenarij dobiven je jedan komentar sa prijedlozima koji su obuhvaćeni u sljedećim scenarijima stoga je scenarij ostao u izvornom obliku, odnosno u obliku u kojem je prikazan sudionicima drugog kruga metode Delfi.

Najvažnije stavke scenarija „Staro u novom ruhu“ su:

- gospodarstvo se oslanja na tradicionalnu industriju
- stagnacija razvoja Poslovne i Industrijske zone
- nezadovoljavajuća prometna infrastruktura
- suradnja Srednje škole Ivanec i postojećih tvrtki
- nedostatak populacijske politike
- postojeća turistička infrastruktura
- poljoprivreda za vlastite potrebe

Gospodarstvo se još uvijek oslanja na industriju tradicionalnu za ivanečko područje – metaloprerađivačka, drvoprerađivačka, obučarska i građevinska. Zbog takvog stanja gospodarstva, Srednja škola Ivanec nudi obrazovanje u smjerovima potrebnim u tradicionalnoj industriji. Suradnjom Srednje škole i postojećih industrija, jača strukovno obrazovanje, a učenicima je osiguran posao odmah po završetku školovanja čime se zadržava mlada radna snaga koja je stekla srednju stručnu spremu. Kroz takav obrazovni sustav ciljano se školuje i u tvrtkama radi stručno usmjereno i uglavnom lokalno stanovništvo. To predstavlja prednost za poslodavce jer nisu potrebne dodatne edukacije i usavršavanja zaposlenika. S druge strane, prisutna je stagnacija u razvoju Industrijske i

Poslovne zone zbog pasivnosti gradskih vlasti u provođenju projekata Europske unije, ali i nedostatka ulaganja stranih investitora. Razvoju ne pomaže činjenica da planirana izgradnja brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina još nije dovršena pa je Ivanec i dalje odsječen od međunarodnih cestovnih koridora. Zbog toga dolazi do nedostatka radnih mjesta za visokoobrazovane mlade ljude čime dolazi do tzv. „odljeva mozgova“. Poticaj zapošljavanja mladih sa srednjom stručnom spremom nije dovoljan za demografski oporavak Grada pa dolazi do daljnjeg starenja stanovništva čime se povećava potreba za socijalnom pomoći što dodatno opterećuje gradski proračun. Također, ne postoji populacijska politika koja bi spriječila negativne demografske trendove. Civilne udruge ne dobivaju dovoljno novaca iz proračuna, a same se teško mogu financirati stoga se nalaze u nepovoljnoj poziciji. Ne ulaže se dovoljno u društvenu infrastrukturu, posebice u ruralnim područjima koja su udaljenija od grada. Sportsko-rekreacijski centar, koji bi trebao biti mjesto okupljanja mladih, obitelji, ali i pomoć razvoju turizma, još uvijek nije izgrađen pa sve više obitelji preseljava u veće gradove koji nude više sadržaja i aktivnosti. Turistička infrastruktura je ostala ista pa se turizam svodi na rekreaciju i jednodnevne izlete, većinom planinara koji posjećuju planinu Ivančicu. Nekad zapuštene poljoprivredne površine i dalje su zapuštene, poljoprivredom se bavi samo za vlastite potrebe. Parcele su usitnjene te nedostaje povezivanje proizvođača. Postojeća obiteljska poljoprivredna gospodarstva ne surađuju s turističkim subjektima kako bi se uklopila u postojeću turističku ponudu. Prisutna je centralizacija financijskih sredstava. Ulaže se u razvoj urbanog područja Grada, dok se mnogo manje financijskih sredstava ulaže u ruralna područja Grada, posebice ona koja su udaljenija. Nastavlja se politička i fiskalna centralizacija, a lokalni potencijali za razvoj nisu iskorišteni.

6.2. Scenarij „Poslovni uzlet“

Scenarij „Poslovni uzlet“ sudionici oba kruga metode Delfi ocijenili su ocjenom 4,16. Dodatna četiri sudionika navedeni scenarij ocijenili su ocjenom 3,0. Ukupna ocjena scenarija je 3,7. Za navedeni scenarij dobiven je prijedlog vezan uz razvoj turizma koji je uklopljen u scenarij, a scenarij koji je predstavljen sudionicima metode Delfi nalazi se u prilogu.

Najvažnije stavke scenarija „Poslovni uzlet“ su:

- visoka razina znanja, inovacija i tehnologija

- ulazak stranih investitora u Poslovnu i Industrijsku zonu
- povlačenje sredstava iz europskih fondova
- radna mjesta za mlade visokoobrazovane ljude
- postojeća populacijska politika još ne daje rezultate
- razvoj sportskog i planinskog turizma
- razvoju poljoprivrede pomaže LAG Sjeverozapad

U gospodarstvu postoji visoka razina znanja, inovacija i tehnologija što pogoduje ubrzanom razvoju i popunjavanju Industrijske i Poslovne zone. Razvija se malo i srednje poduzetništvo. Zbog otvaranja brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina povećava se interes vanjskih investitora za ivanečko područje te se mnogi odlučuju na otvaranje tvrtki u Poslovnoj zoni. Grad stvara poticajno institucionalno i poslovno okruženje, smanjuje administrativne prepreke te postoji zajednička vizija razvoja zbog čega dolazi do snažnijeg udruživanja poslodavaca. Činjenica da Grad Ivanec već dugi niz godina ima titulu grada s povoljnim poslovnim okruženjem još je jedan poticaj ulaganju stranih investitora. Zbog većeg broja tvrtki dolazi do povećanja konkurentnosti. Dolazi do aktivacije mladog stanovništva, posebice onog visokoobrazovanog radi otvaranja novih radnih mjesta. Tradicionalna industrija stagnira, ne otvaraju se nova radna mjesta. Struktura zaposlenih u tradicionalnim industrijama je nepovoljna jer je većina zaposlenih starija od 50 godina stoga je i produktivnost slabija. Mladi sa završenom srednjom školom teško nalaze posao u Gradu. Broj stanovnika stagnira ili raste, no stari dobni sastav prepreka je demografskom oporavku. Postoji populacijska politika u kojoj je jedna od bitnih stavki financijska potpora od strane Grada za svako novođeno dijete. Međutim, mjere populacijske politike još ne daju rezultate. Grad financijski pomaže radu udruga te se ulaže u društvenu infrastrukturu. Društveni domovi, kao mjesta okupljanja stanovnika manjih naselja izgrađeni su ili obnovljeni na cijelom gradskom području čime dolazi do većeg stupnja socijalne umreženosti. Također, izgrađen je sportsko-rekreacijski centar na jezerima kojeg posjećuju lokalni stanovnici, ali i turisti kojih je na području Grada sve više. I dalje se turizam oslanja na planinu Ivančicu koja je postala centar planinskog turizma. U Gradu se razvija sportsko-rekreacijski u kombinaciji s planinskim turizmom. Sami dionici pružanja usluga u turizmu aktivnije sudjeluju u razvoju novih turističkih proizvoda, međutim, i dalje nedostaje povezanost i umreženost s turističkim zajednicama u susjedstvu kako bi se okrupnila turistička ponuda i došlo do stvaranja turističkog brenda zapadnog dijela Varaždinske županije. Lokalna akcijska grupa Sjeverozapad pomaže razvoju

poljoprivrednih gospodarstava i poslovanju, ali i dalje nema povezanosti između poljoprivrednika i turističkih sektora.

6.3. Scenarij „Ivanec - razvojno žarište“

Scenarij „Ivanec – razvojno žarište“ sudionici oba kruga metode Delfi ocijenili su ocjenom 4,33. Dodatna četiri sudionika navedeni scenarij ocijenili su ocjenom 2,75. Ukupna ocjena scenarija je 3,7. U ovome scenariju nije bilo dodatnih sugestija za njegovim poboljšanjem.

Najvažnije stavke scenarija „Ivanec – razvojno žarište“ su:

- multisektorsko gospodarstvo
- otvaranje start up tvrtki
- Srednja škola Ivanec „Centar znanja“
- populacijska politika koja daje rezultate
- osnovnoškolski sustav podijeljen na „Istok“ i „Zapad“
- stvaranje turističkog brenda
- povećanje smještajnih kapaciteta
- razvoj ekološke poljoprivrede

Uz ivanečko područje veže se multisektorsko gospodarstvo. Dolazi do razvoja tradicionalnih industrija, ali i novih, inovativnih tehnologija čime se popunjava Poslovna i Industrijska zona. Srednja škola Ivanec postala je „Centar znanja“ stvaranjem uvjeta za rad nadarenih učenika i mladih izumitelja, ali i jačanjem strukovnog obrazovanja. Nastavljena je suradnja Srednje škole s gospodarskim subjektima čime je mladim ljudima osiguran posao odmah po završetku školovanja. Grad učenicima i studentima osigurava veći broj stipendija. Otvaraju se start up tvrtke čijem razvoju pomaže Poduzetnički inkubator koji poduzetnicima koji tek pokreću posao osigurava početnu potporu u obliku subvencioniranog prostora, pomoć oko pokretanja ili vođenja poslovanja te im osigurava razne pogodnosti. Otvaraju se nova radna mjesta u tvrtkama visokodohodovnih djelatnosti, ali i u prerađivačkoj industriji. Otvaranjem raznovrsnih radnih mjesta daje se prilika za zapošljavanje visokoobrazovane radne snage i radne snage sa srednjom stručnom spremom. Postojeća populacijska politika dovodi do demografske stabilizacije i blagog

porasta stanovništva. Financira se predškolski odgoj, subvencionira se osnovnoškolsko obrazovanje, a srednjoškolci i studenti dobivaju stipendije. Također, mladim obiteljima subvencionira se stanovanje. Povećanjem broja mladih obitelji u gradu, povećao se i broj djece, stoga je osnovnoškolski sustav podijeljen po principu „Istok – Zapad“. Izgrađena je osnovna škola sa pripadajućom dvoranom na istoku grada. Decentralizacija financijskih sredstava dovela je do ravnomjernog razvoja cijelog područja Grada Ivanca. U gradu su koncentrirani proizvodni te poslovni subjekti, dok je u ruralnim područjima došlo do revitalizacije poljoprivrede i okretanja prema ekološkoj proizvodnji na nekad zapuštenim poljoprivrednim površinama. Velik dio proračuna Grada odlazi udrugama, a izgrađen je i novi vatrogasni dom. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva surađuju s turističkim subjektima. Autohtoni proizvodi, lokalni specijaliteti i suveniri uklopljeni su u turističku ponudu. Povećani su smještajni kapaciteti zahvaljujući OPG-ovima koji na svojim imanjima nude i mogućnost noćenja čime se pruža mogućnost razvoja turizma tijekom cijele godine.

7. SMJERNICE BUDUĆEG RAZVOJA GRADA IVANCA

Sudeći prema ocjenama kojima su ocijenjeni predstavljeni scenariji, većina ispitanika smatra da je najizgledniji scenarij „Staro u novom ruhu“, dok najmanje izgledan smatraju scenarij „Ivanec – razvojno žarište“. Dio ispitanika je mišljenja da je zbog opće gospodarske i političke situacije u Hrvatskoj posljednji scenarij najmanje izgledan. Također, dio ih smatra da zbog političkih preslagivanja vladajuće stranke preferiraju i potpomažu razvoj sredina gdje su oni dobili većinu glasova. Kombiniranjem odgovora dobivenih tijekom provođenja metode Delfi i pregledom relevantne prostorno-planerske dokumentacije definirane su smjernice budućeg razvoja Grada Ivanca.

Prema viziji Grada Ivanca koja je iznesena u Strategiji razvoja grada Ivanca do 2020. godine, a koja glasi: „*Grad Ivanec, gospodarsko i upravno središte s povoljnom poslovnom i investicijskom klimom, s primjerenom infrastrukturom i raspoloživim razvojnim potencijalima koji omogućuju visoku kvalitetu života građana*“, može se vidjeti da u Gradu postoje želje i ambicije za stvaranjem Ivanca kao prepoznatljivog gospodarskog središta Varaždinske županije (Strategija razvoja, 2014).

Izgradnja adekvatne infrastrukture pokazala se jednim od ključnih za daljnji rast i razvoj Grada. To prepoznaju i gradske vlasti koje iz proračuna donesenog na sjednici

Gradskog vijeća 21. prosinca 2017. godine najviše sredstva izdvajaju za komunalnu infrastrukturu. Proračun Grada Ivanca za 2018. godinu iznosi 41.295.475,06 kuna, a za komunalnu infrastrukturu izdvaja se nešto više od 14 milijuna kuna (Usvojen Proračun Grada Ivanca, 27. 12. 2017). Projekt pod nazivom „Aglomeracija Ivanec“ važan je projekt rekonstrukcije i sanacije sustava odvodnje, gradnje nove kanalizacije i uređaja za pročišćivanje otpadnih voda, a provodi se u Ivancu i 12 naselja koja gravitiraju rijeci Bednji. Projekt provodi Grad Ivanec u suradnji s Hrvatskim vodama i Ivkom – vodama d.o.o., a glavovina novaca osigurana je iz europskih Strukturnih fondova i državnog proračuna. Projekt je započeo u svibnju 2017., a većina radova obaviti će se narednih nekoliko godina čime će se riješiti problem kanalizacijskih i otpadnih voda i zaštititi će se rijeka Bednja (Krznar i dr., 2017). Također, potrebno je ulagati u lokalne i nerazvrstane ceste s ciljem podizanja kvalitete života stanovnika perifernih područja Grada Ivanca čime bi se postavio temelj za uravnotežen razvoj cijelog ivanečkog područja. Modernizacijom postojeće infrastrukture omogućila bi se bolja prometna povezanost unutar gradskog područja, ali i sa susjednim područjima (Strategija razvoja, 2014). Pri tome je važan već spomenuti projekt „Aglomeracija Ivanec“ jer će se popravci, uređenje i modernizacija cesta provoditi nakon građevinskih radova na izvođenju kanalizacijskog sustava (Krznar i dr., 2017). Važnu komponentu u povezivanju s ostalim dijelovima regije ima izgradnja Brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina. U Županijskoj razvojnoj strategiji također je prepoznat problem nedostatka ceste koja bi povezivala dva međunarodna koridora od Varaždina, preko Ivanca do Krapine, što bi zapadnom dijelu Varaždinske županije dalo brzu vezu sa Zagrebom (Županijska razvojna strategija, 2010). Iz tog razloga Vlada RH je brzu cestu uvrstila u Strategiju prometnog razvoja RH 2017. – 2030., a Hrvatske ceste smatraju je prioritarnim prometnim projektom na području Varaždinske županije (Izgradnja brze ceste, 28. 12. 2017.). Izgradnjom ceste povećala bi se konkurentnost, ubrzao bi se protok robe i usluga te bi se ostvarili preduvjeti za privlačenje stranih ulagača, ali i za turistički razvoj.

Zadržavanje stanovništva, posebice visokoobrazovanog, koje u sve većoj mjeri iseljava iz Grada jedno je od prioritarnih mjera formiranja Ivanca kao razvojnog žarišta zapadnog dijela Varaždinske županije. Većina stanovnika ima završenu srednju školu, stoga ne čudi činjenica da je najviše zaposlenih u „starim“ industrijama. S obzirom na takvu strukturu gospodarstva, većina visokoobrazovanih mladih nakon studija ostaje živjeti i raditi u mjestu u kojem su studirali. Da bi se zadržalo stanovništvo potrebno je stvaranje novih radnih mjesta što bi se moglo ostvariti zapošljavanjem u Projektom uredu u kojemu je

trenutno zaposleno deset mladih visokoobrazovanih ljudi. Isto tako, potrebna je prilagodba postojećih te razvoj novih obrazovnih programa kako bi svi imali jednake mogućnosti pristupa obrazovanju. Dakle, potrebno je uskladiti obrazovne programe s potrebama gospodarstva.

Upravo je gospodarstvo tema kojoj gradski čelnici daju stratešku prednost. S obzirom da Grad osnivanjem Poslovne zone d.o.o. i Projektnog ureda potiče razvoj malog i srednjeg poduzetništva, odnosno start up-ova i mladih poduzeća nove generacije, a najviše zaposlenih je u prerađivačkoj industriji koja donosi i najveće prihode, potreban je multisektorski pristup gospodarstvu. Prema Regionalnom razvojnom konceptu Varaždinske županije, područje Grada Ivanca nalazi se u jednoj od glavnih gospodarsko-poslovnih zona na području Varaždinske županije (Regionalni razvojni koncept, 2015). Na području Županije postoji nekoliko takvih zona, stoga je suradnja i umrežavanje među njima ključna za cjelokupni gospodarski razvoj na gradskom, županijskom, ali i regionalnom nivou. Cijela suradnja trebala bi počivati na održivom razvoju u funkciji očuvanja prirodnih resursa, okoliša i kulturne baštine uz poboljšanje kvalitete života svih svojih građana.

Broj poduzetnika se svake godine povećava, a u Poslovnoj zoni prevladavaju mali poduzetnici. Za bolje poslovanje potrebno je stvoriti horizontalne i vertikalne mreže malih poduzetnika i povećati njihovu suradnju sa srednjim poduzetnicima. Istraživanja su pokazala da glavni problem razvoja malih poduzeća nije to što su ona mala, već što funkcioniraju izolirano. Suradnjom i umrežavanjem razvit će se sposobnost realizacije onih funkcija koje je nemoguće ostvariti samostalnim djelovanjem. Prvenstveno se misli na istraživanje i razvoj, marketing, financijske funkcije i vanjsku trgovinu. Poduzetnici bi tako proširili svoju poslovnu mrežu ili tržište (Regionalni razvojni koncept, 2015).

Unatoč postojanju Projektnog ureda koji pomaže novonastalim poduzetnicima u radu, u Gradu ne postoji poduzetnički inkubator, iako se o njegovom nastajanju govori nekoliko godina. Poduzetnički inkubator je institucija čija je svrha razvoj start-up poduzeća, a definira se kao organiziran sustav usluge s ciljem podrške novoosnovanim poduzećima. Svrha poduzetničkog inkubatora je da poduzetnicima koji tek pokreću svoj posao osigura neophodnu početnu potporu u obliku subvencioniranog prostora, pomoć oko pokretanja ili vođenja poslovanja te im osigura pogodnosti koje proizlaze iz korištenja zajedničkih usluga, besplatan telefon i otpremu pošte kao i razne dodatne usluge. U gradu Ivanču ima nekoliko napuštenih poslovnih prostora u kojima bi se mogli urediti moderni

uredi i poslovni prostori. Poduzetnici bi te prostore imali na raspolaganju u periodu od 1 do 3 godine (Poduzetnički inkubator, 5. 1. 2018.).

Ulaganje u tradicionalne grane industrije, metaloprerađivačku (Itas), drvnu (Drvodjelac) i obučarsku (Ivančica) jedno je od ključnih ciljeva razvoja jer su one najznačajnije, ne samo za Grad, nego i za cijelu okolicu. Prvenstveno se tu misli na poboljšavanje radnih uvjeta s ciljem poboljšavanja produktivnosti. Osim toga, veliko šumsko bogatstvo omogućava jačanje šumarstva i drvne industrije putem uporabe bio mase kao nusprodukta drvne industrije i šumarstva za proizvodnju energije, čime bi se omogućilo održivo i ekološki prihvatljivo poslovanje gospodarske zone.

Zbog loših radnih uvjeta i prosječne starosti radnika između 45 i 50 godina, produktivnost tradicionalnih industrija ne može biti na razini koja je bila proteklih godina. Isto tako, mlada radna snaga ne želi raditi zbog loših radnih uvjeta te stoga nedostaje radnika koji su ključni za pozitivno poslovanje tvrtki. Mladi koji dođu raditi, odlaze nakon nekoliko dana ili tjedana. Potrebno je veće zalaganje sindikata koji bi se zauzeli za radnička prava i osiguravali pravedno isplaćivanje plaća sukladno s radnim postignućima.

Ivanečko područje predispozicionirano je za razvoj planinskog i kulturnog turizma, no turistički potencijali još uvijek nisu dovoljno razvijeni i prezentirani na domaćem, ali i stranom tržištu. Planinski turizam razvija se zahvaljujući planini Ivančici, no ne postoji adekvatna turistička infrastruktura koja bi poticala daljnji razvoj turizma. Otvaranjem Muzeja planinarstva pokušava se izgraditi simbioza planinskog i kulturnog turizma, no ta ideja još je u povojima. Grad Ivanec nije dovoljno jako turističko središte da bi mogao razviti samostalan turistički brend, stoga se umrežavanje i suradnja s drugim turističkim zajednicama u okolici nameće kao jedna od bitnih stavki turističkog razvoja. U okolici postoje zanimljive turističke destinacije poput dvorca Trakošćana, špilje Vindije u blizini Donje Voće i Lepoglave. Umrežavanjem bi se mogao stvoriti poznati turistički brend zapadnog dijela Varaždinske županije.

Glavne odrednice razvoja turizma trebale bi biti očuvanje prirodnih vrijednosti, podizanje svijesti lokalnog stanovništva o održivom razvoju turizma, edukaciji svih zainteresiranih sudionika, te osmišljeni turistički programa i planovi razvoja. Također, „razvoj turizma grada Ivanca potrebno je temeljiti na cjelokupnom gospodarskom lokalnom razvoju, uzimajući u obzir i suvremene trendove na turističkom tržištu“ (Strategija razvoja, 2014). Turizam se ne može razvijati bez Strategije razvoja turizma kojom bi se definirala vizija razvoja turizma, strateški ciljevi te razvojni prioriteti i mjere za turistički razvoj, a u njenu izradu nužno je uključiti sve turističke dionike. Bitna stavka

turističkog razvoja je i turizam na seljačkim obiteljskim gospodarstvima. S obzirom da gotovo petinu površine Grada Ivanca čine poljoprivredne površine potrebno je jačati poljoprivrednu proizvodnju i stvaranje preduvjeta za razvoj ovog selektivnog oblika turizma (Strategija razvoja, 2014). Da bi se to ostvarilo, edukacija stanovnika je nužna jer revitalizacija poljoprivrede u mnogome ovisi o svijesti vlasnika poljoprivrednih zemljišta o potencijalima i mogućnostima poljoprivredne proizvodnje. S obzirom da se radi većinom o starom stanovništvu koje nema znanja o mogućnostima iskorištavanja nepovratnih sredstava iz fondova Europske unije, Projektni ured trebao bi i ove skupine stanovništva educirati o mogućnostima povlačenja financijskih sredstava iz EU. Većina poljoprivrednog zemljišta je zapuštena i obrasla, a njegovim uređenjem intenzivirala bi se poljoprivredna proizvodnja te bi se spriječilo propadanje zemljišta. „Time bi se otvorile mogućnosti za nova ulaganja u razvoj profitabilnih poljoprivrednih kultura i očuvanje ruralnog okoliša“ (Strategija razvoja, 2014). S obzirom da su poljoprivredne površine male i rascjepkane, pogodne su za razvoj ekološke poljoprivrede.

Povećanjem poljoprivredne proizvodnje, s naglaskom na ekološku proizvodnju i proizvodnju zdrave hrane, stvorila bi se dobra ekonomska osnova poljoprivrednim gospodarstvima i izvor kvalitetne ponude domaćeg proizvoda. Ekološka proizvodnja mogla bi se uklopiti u turističku ponudu jer bi se posjetiteljima ponudili autohtoni proizvodi ivanečkog područja.

Sve navedene smjernice nisu ostvarive ukoliko nema stanovništva koje je pokretač svih razvojnih procesa. Programom socijalne skrbi Grad Ivanec pruža novčanu potporu roditeljima svakog novorođenog djeteta. Stanovnici smatraju da je ta mjera ima pozitivne učinke, no u budućnosti neće ostvariti željene rezultate. Ključno za ostanak stanovnika je osiguravanje radnih mjesta i poboljšanje radnih uvjeta koje bi stanovnicima pružilo sigurnost. Rješavanjem egzistencijalnih potreba reproduktivnog stanovništva stvorili bi se preduvjeta za smanjivanje negativnih demografskih trendova.

8. ZAKLJUČAK

Detaljnou analizom statističkih podataka i recentnih procesa koji se odvijaju na području Grada Ivanca hipoteze postavljene na početku istraživanja su u potpunosti ili djelomično potvrđene.

Stanovništvo čini temelj bez kojeg nema daljnjeg rasta i razvoja, a na ivanečkom prostoru odvijaju se demografski procesi karakteristični za cijelo područje Republike Hrvatske. Iseljavanjem stanovništva, u kojem prednjači ono visokoobrazovano koje se nakon studija rijetko vraća u rodni kraj, koči se daljnji napredak Grada čime je potvrđena hipoteza H1 - Iseljavanje stanovništva prepreka je daljnjem razvoju prostora Grada. Da bi se takvi negativni demografski trendovi usporili ili zaustavili potrebno je stvoriti poticajno gradsko okruženje koje će svojim stanovnicima osigurati posao i ostanak u Gradu. Prvi koraci u tome su napravljeni osnivanjem Projektnog ureda i tvrtke Poslovna zona d.o.o., no prerađivačka industrija i dalje dominira u ivanečkom gospodarstvu čime je potvrđena hipoteza H2 - Iako su stvoreni uvjeti za razvoj malog i srednjeg poduzetništva, ivanečko gospodarstvo i dalje se oslanja na razvoju prerađivačke industrije koja zapošljava većinu radnika zaposlenih na području Grada Ivanca.

Uz industriju, turizam je također perspektivna grana gospodarstva, no turistička ponuda nije dovoljno prepoznata na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Uz dugu tradiciju planinskog turizma, u posljednje vrijeme prepoznala se važnost očuvanja tradicije i autohtonih proizvoda, stoga je potvrđena hipoteza H3 - Uz iskorištavanje prirodnih mogućnosti, razvoju turizma pomaže oživljavanje tradicije i očuvanje kulturne baštine. Oživljavanje poljoprivredne proizvodnje, koja bi se uklopila u turističku ponudu, moguće je, no prepreku u tome čini većinom staro stanovništvo kojem je potrebna edukacija kroz različite radionice te usitnjena poljoprivredna zemljišta koja omogućavaju bavljenje poljoprivredom samo za vlastite potrebe. Time je potvrđena hipoteza H4 - S obzirom na mogućnosti, poljoprivreda nije dovoljno razvijena čemu ne pomažu ni usitnjena poljoprivredna zemljišta.

Provedenim istraživanjem utvrđeno je da perspektive za budući rast i razvoj Grada Ivanca postoje te su postavljeni temelji na kojima će se ostvariti budući napredak.

LITERATURA

1. Börjeson, L., Höjer, M., Dreborg, K.-H., Ekvall, T., Finnveden, G., 2006: Scenario types and techniques: Towards a user's guide, *Futures* 38, 723 – 739.
2. Bradfield, R., Wright, G., Burt, G., Cairns, G., van der Heijden, K., 2005: The origins and evolution of scenario techniques long range business planning, *Futures* 37, 795 – 812.
3. Brza cesta Varaždin – Ivanec – Krapina; studija o utjecaju zahvata na okoliš i glavna ocjena, Hrvatske ceste, Zagreb 2014.
4. Cingula M., Varga M., 1983: Primjena delfi metode za procjenu razvojnih mogućnosti regije, *Journal of Information and Organizational Sciences*, 7, 105-116
5. Cuhls, K., Delphi Method,
http://www.unido.org/fileadmin/import/16959_DelphiMethod.pdf
6. Hamza, C., Frangenheim, A., Charles, D., Miller, S., 2014: The role of cities in cohesion politics 2014 – 2020, European Parliament, Directorate-General for Internal Policies, Policy Department
7. Jagetić-Daraboš, B., 2017: *Ivanečki mlinovi*, Turistička zajednica grada Ivanca, Ivanec
8. Jagić, S., 2017: Povijest ivanečkog područja između Prvog i Drugog svjetskog rata, u: *Ivanec kroz stoljeća (1396. – 2016.)*, Grad Ivanec, Ivanec, 61 – 124.
9. Lee Foong Ngor, H., 1985: The Delphi Technique: Its application in school administration, Massey University
10. Kraš, M., 1996: *Prilozi povijesti Ivanca do 1940. godine*, Zlati ajngel, Varaždin
11. Krznar, S., Jagić, S., Poljak S., Miljan, Z., Peharda, I., 2017: Ivanec danas, u: *Ivanec kroz stoljeća (1396. – 2016.)*, Grad Ivanec, Ivanec
12. Kušen, E., 1997: Mogućnosti turističkog razvoja Ivanca i okolice, u: *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 215 – 232.
13. Lokalna razvojna strategija Lokalne akcijske grupe – Sjeverozapad 2014. – 2020., 2016.
14. Lukić, A., 2012: *Mozaik izvan grada – tipologija ruralnih i urbaniziranih naselja Hrvatske*, Meridijani, Samobor

15. Model diferencijacije urbanih, ruralnih i prijelaznih naselja u Republici Hrvatskoj, Državni zavod za statistiku, Zagreb, 2011.
16. Nejašmić, I., 2005: *Demogeografija: stanovništvo u prostornim odnosima i procesima*, Školska knjiga, Zagreb
17. Njegač, D., 1999: Funkcionalna diferencijacija naselja i centralno-mjesna organizacija Hrvatskog zagorja, *Hrvatski geografski glasnik*, 61, 25 – 36.
18. Peharda, I., 2017: Kulturno – povijesna baština, u: *Ivanec kroz stoljeća (1396. – 2016.)*, Grad Ivanec, Ivanec, 197 – 247.
19. Poslovanje poduzetnika Grada Ivanca, analiza pokazatelja za 2014. godinu, Grad Ivanec, 2015.
20. Poslovanje poduzetnika Grada Ivanca, analiza pokazatelja za 2015. godinu, Grad Ivanec, 2016.
21. Prostorni plan uređenja Grada Ivanca – izmjene i dopune, Tekstualni dio; odredbe za provođenje, Urbanistica d.o.o., Zagreb, 2012.
22. Radeljak, P., 2014: Metoda scenarija u prostornom planiranju: primjer Južnoga hrvatskoga primorja, *Doktorski rad*, Prirodoslovno-matematički fakultet, Geografski odsjek, Zagreb
23. Radeljak Kaufmann, P., 2016: Metoda scenarija u istraživanju i planiranju prostora, *Hrvatski geografski glasnik*, 78/1, 45 – 71.
24. Regionalni razvojni koncept Varaždinske županije – regija održivog inovativnog napretka, Varaždin, 2015.
25. Ruža, F., 1996: Željeznički prometa uvjet razvitka industrije Varaždina, *Radovi Zavoda za znanstveni rad HAZU Varaždin* 8-9, 215 – 223.
26. Sijerković, M., 1997: Klimatska obilježja Ivanca s obzirom na oborine, *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 239 – 246.
27. Strategija razvoja grada Ivanca 2014. – 2020.
28. Šimek, M., 1997, Tragovi najstarijeg naseljavanja na području Ivanca i okolice, u: *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 9-22.
29. Šimunić, A., 1997., Geološka osnova mineralnih sirovina ivanečkog kraja, *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 105 – 112.

30. Šoštarić, C., 1997: 100 godina ivanečkog planinarstva, *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 233 – 238.
31. Vidaček, Ž., Ribić, V., Putar, E., 1997: Stanje i mogućnosti korištenja zemljišta u ivanečkom kraju, u: *Zbornik 600 godina Ivanca* (ur. Mohorovičić, A.), Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Ivanec, 161 – 166.
32. Vresk, M., 2008: Gradska i ostala naselja u Hrvatskoj – model izdvajanja, *Hrvatski geografski glasnik*, 54/2, 53 – 57.
33. Zupanc, I., 2008: Gradska naselja Hrvatske u popisima stanovništva 1961. – 2001., *Hrvatski geografski glasnik*, 54/2, 43 – 52.
34. Županijska razvojna strategija 2011. – 2013.

IZVORI PODATAKA

1. Baza poduzetnika i obrtnika, Grad Ivanec, <http://www.ivanec.hr/32-baza-poslovnih-subjekata>, (14. 8. 2017.)
2. Brza cesta Varaždin-Macelj izvukla bi nas iz prometne izolacije i ubrzala razvoj, <https://lokalni.vecernji.hr/gradovi/brza-cesta-varazdin-macelj-izvukla-bi-nas-iz-prometne-izolacije-i-ubrzala-razvoj-2196> (1. 2. 2018.)
3. Financial Times: Ivanec prvi na listi top 10 malih gradova u Europi s najboljim strategijama za privlačenje stranih ulaganja, <http://www.ivanec.hr/novost/1154-financial-times-ivanec-prvi-na-listi-top-10-malih-gradova-u-europi-s-najboljim-strategijama-za-privlacenje-stranih-ulaganja> (21. 9. 2017.)
4. Hrvatski jezični portal, <http://hjp.znanje.hr/index.php?show=search> (30. 7. 2017.)
5. Ivanec – BFC –Business friendly certification, <http://www.udruga-gradova.hr/inpuls/ivanec-bfc-business-friendly-certification/> (21. 9. 2017.)
6. Izgradnja brze ceste Varaždin – Ivanec – Lepoglava – Bednja – Krapina (Đurmanec) prioritetni je prometni projekt HC-a u Varaždinskoj županiji, <https://www.zagorje-international.hr/index.php/2017/09/19/izgradnja-brze-cestes-varazdin-ivanec-lepoglava-bednja-krapina-durmanec-prioritetni-je-prometni-projekt-hc-a-u-varazdinskoj-zupaniji/> (28. 12. 2017.)
7. Na završnoj konferenciji Smart cities - Gradovi budućnosti 2016., Gradu Ivancu nagrada „Pametnija uprava“ Poslovnog dnevnika i Večernjeg lista, Grad Ivanec, [http://www.ivanec.hr/novost/1593-na-završnoj-konferenciji-smart-cities-gradovi-](http://www.ivanec.hr/novost/1593-na-zavrсноj-konferenciji-smart-cities-gradovi-)

- buducnosti-2016-gradu-ivancu-nagrada-pametnija-uprava-poslovnog-dnevnika-i-vecernjeg-lista (21. 9. 2017.)
8. *Naselja i stanovništvo Republike Hrvatske 1857. – 2001.*, Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr (2. 9. 2017.)
 9. Poduzetnički inkubator, <http://www.ivanec.hr/68-poduzetnicki-inkubator>, 5.1.2018.
 10. *Popis stanovništva, kućanstava i stanova 2011. godine*, Popis stanovništva 2011., Državni zavod za statistiku, www.dzs.hr (2. 9. 2017.)
 11. Projektni ured – O nama, Grad Ivanec, <http://www.ivanec.hr/101-projektни-ured-o-nama> (21. 9. 2017.)
 12. Usvojen Proračun Grada Ivanca za 2018. godinu – najviše sredstva za komunalnu infrastrukturu, <https://sjeverni.info/usvojen-proracun-grada-ivanca-za-2018-godinu/> (27. 12. 2017.)

POPIS SLIKA

- Sl. 1. Administrativno-teritorijalna podjela Grada Ivanca
- Sl. 2. Socioekonomska gradska regija Ivanca
- Sl. 3. Hipsometrijska karta Grada Ivanca
- Sl. 4. Postojeća i planirana prometna mreža na području koridora Varaždin - Ivanec - Krapina
- Sl. 5. Kretanje broja stanovnika u Gradu Ivancu 1857. – 2011. godine
- Sl. 6. Indeks promjene broja stanovnika u Gradu Ivancu 1991. – 2011. godine
- Sl. 7. Dobno-spolna struktura Grada Ivanca 2011. godine
- Sl. 8. Obrazovna struktura stanovništva Grada Ivanca 2011. godine
- Sl. 9. Udio zaposlenih po sektorima djelatnosti Grada Ivanca 2011. godine
- Sl. 10. Broj zaposlenih u poduzećima Grada Ivanca 2015. godine
- Sl. 11. Registrirani poduzetnici na području grada Ivanca
- Sl. 12. Turistička atrakcijska osnova Grada Ivanca

POPIS TABLICA

- Tab. 1. Poduzetnici na području Grada Ivanca
- Tab. 2. Prihodi prema djelatnostima u gradu Ivancu u 2014. godini
- Tab. 3. Prvih 5 poduzeća u gradu Ivancu prema visini prihoda u 2015. godini
- Tab. 4. Kretanje broja turista na području Grada Ivanca 2008. – 2016. godine
- Tab. 5. Površine poljoprivrednog zemljišta po OPG-u na području Grada Ivanca
- Tab. 6. Brojno stanje stoke na području Grada Ivanca
- Tab. 7. Broj sudionika u istraživanju

PRILOZI

Prilog 1: Prvi upitnik

Poštovani,

pred Vama se nalazi upitnik napravljen u svrhu izrade diplomskog rada na temu „Primjena metode scenarija: primjer Grada Ivanca“ pri Geografskom odsjeku Prirodoslovno – matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

U radu se primjenjuje metoda Delfi kojoj je glavna karakteristika da određeni broj stručnjaka iz raznih područja samostalno razmatra određenu problematiku te daje svoje mišljenje u pismenom obliku. Cilj je postizanje konsenzusa između stručnjaka koji sudjeluju u istraživanju, prihvatiti različitost mišljenja stručnjaka iz različitih područja te istražiti više varijanti budućeg razvoja. Nakon ispunjavanja, upitnici se obrađuju te se nakon obrade rezultati šalju natrag stručnjacima koji imaju mogućnost modificirati svoje stavove i odgovore koje su dali u prvom krugu.

Upitnik se sastoji od 6 pitanja, a za njeno ispunjavanje potrebno je 30-45 minuta. Upitnik je anonimn te će se koristiti samo u svrhu pisanja diplomskog rada. Kao pomoć, izrađena je SWOT analiza s prednostima, nedostacima, mogućostima i prijetnjama vezanih uz dosadašnji razvoj Grada Ivanca.

Zahvaljujem na suradnji i pomoći,

Doroteja Harjač

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> • očuvani prirodni resursi • povoljan prometno-geografski položaj i gusta cestovna mreža • duga tradicija industrije orijentirane na izvoz i razvoj poduzetničkih zona • poticaji za privlačenje i pogodnosti investitorima u Poslovnoj i Industrijskoj zoni • pogodna klima i vrijedno poljoprivredno zemljište kao preduvjet razvoja poljoprivrede • bogata prirodna i kulturna baština pogoduje razvoju turizma • razvijena mreža osnovnih škola i velik broj obrazovane radne snage • provedeni pojedini projekti u suradnji s ministrastvima, agencijama i fondovima te postojanje kvalitetnih razvojnih projekata 	<ul style="list-style-type: none"> • neodgovarajuća povezanost s međunarodnim cestovnim koridorima • stagnacija poduzetničkih aktivnosti, mali broj investitora te usitnjenost parcela u postojećim zonama • nezadovoljavajuća stručna i obrazovna struktura zaposlenih i nedovoljno inovativnih proizvoda • usitnjenost, rascjepkanost i smanjenje poljoprivrednih površina • nepovezanost gospodarskih subjekata u poljoprivredi i šumarstvu • nepostojanje prepoznatljivog turističkog identiteta i nepostojanje strategije razvoja turizma • nedostatak financijskih sredstava za rad udruga, nepostojanje primjerenih uvjeta za rad kulturnih ustanova, loša sportska infrastruktura • nedostatak kadrova osposobljenih za pripremu i realizaciju projekata iz EU fondova
PRILIKE	PRIJETNJE
<ul style="list-style-type: none"> • povezivanje s međunarodnim prometnim mrežama (Brza cesta) • povezivanje malih lokalnih poduzetnika s većim gospodarskim subjektima • mogućnosti unapređenja poduzetničke infrastrukture kroz nacionalne i EU programe • mogućnost razvoja ekološke proizvodnje • razvoj selektivnih oblika turizma (temeljenog na TSOG-ovima) uz stvaranje turističkog identiteta Grada Ivanca i povezivanje s drugim turističkim destinacijama • razvoj i jačanje civilnog društva u području društvenih djelatnosti s pomoću programa nacionalnih i EU fondova • suradnja i povezivanje s drugim JLS-ima 	<ul style="list-style-type: none"> • nedostatak financijskih sredstava za gradnju infrastrukture i odgađanje izgradnje Brze ceste • nedostatak ulagača i pomanjkanje samoinicijative poduzetnika • nekonkurentnost domaće proizvodnje zbog brzog razvoja tehnologija za čije su praćenje i uvođenje potrebna stalna i velika ulaganja • odljev visoko obrazovane radne snage pojedinih zanimanja • nekonkurentnost poljoprivredne proizvodnje i ograničena mogućnost okrupnjivanja zemljišta • nepovezanost turističke ponude sa susjednim gradovima/općinama i nedostatak financijskih sredstava za razvojne projekte • starenje stanovništva i smanjenje broja djece • ovisnost o vanjskim izvorima sufinanciranja

1. Kako biste općenito ocijenili dosadašnji razvoj Grada Ivanca?

2. Prema Vašem mišljenju, kako bi mogao izgledati smjer razvoja Grada Ivanca do 2030. godine?

3. Koji bi mogli biti najznačajniji ciljevi razvoja?

4. Možete li navesti neke konkretne projekte koji bi pomogli razvoju Grada Ivanca do 2030. godine?

5. Koje poteškoće i prepreke vidite na putu kvalitetnijeg i bržeg razvoja?

6. Imate li dodatan komentar ili prijedlog koji nije obuhvaćen prethodnim pitanjima?

Prilog 2: Drugi upitnik

Poštovani,

na temelju odgovora sudionika prvog kruga metode Delfi i kvantitativne analize izrađen je drugi upitnik koji se sastoji od tri scenarija razvoja Grada Ivanca do 2030. godine:

1. Scenarij „Staro u novom ruhu“
2. Scenarij „Poslovni uzlet“
3. Scenarij „Ivanec - razvojno žarište“

Bitno je napomenuti da se niti jedan od navedenim scenarija ne mora nužno ostvariti, već je cilj bio istražiti moguće pravce razvoja iz različitih perspektiva. Scenariji će biti predstavljani u nastavku te je za svaki scenarij potrebno ocijeniti njegovu konzistentnost i dati vlastito mišljenje.

Zahvaljujem na ispunjavanju upitnika.

Doroteja Harjač

SCENARIJ „STARO U NOVOM RUHU“

Gospodarstvo se još uvijek oslanja na industriju tradicionalnu za ivanečko područje – metaloprerađivačka, drvoprerađivačka, obučarska i građevinska. Zbog takvog stanja gospodarstva, Srednja škola Ivanec nudi obrazovanje u smjerovima potrebnim u tradicionalnoj industriji. Suradnjom Srednje škole i postojećih industrija, jača strukovno obrazovanje, a učenicima je osiguran posao odmah po završetku školovanja čime se zadržava mlada radna snaga koja je stekla srednju stručnu spremu. Kroz takav obrazovni sustav ciljano se školuje i u tvrtkama radi stručno usmjereno i uglavnom lokalno stanovništvo. To predstavlja prednost za poslodavce jer nisu potrebne dodatne edukacije i usavršavanja zaposlenika. S druge strane, prisutna je stagnacija u razvoju Industrijske i Poslovne zone zbog pasivnosti gradskih vlasti u provođenju projekata Europske unije, ali i nedostatka ulaganja stranih investitora. Razvoju ne pomaže činjenica da je planirana izgradnja Brza cesta Varaždin – Ivanec – Krapina još u fazi izgradnje pa je Ivanec i dalje odsječen od međunarodnih cestovnih koridora. Zbog toga dolazi do nedostatka radnih mjesta za visokoobrazovane mlade ljude čime dolazi do tzv. „odljeva mozгова“. Poticaj zapošljavanja mladih sa srednjom stručnom spremom nije dovoljan za demografski oporavak Grada pa dolazi do daljnjeg starenja stanovništva čime se povećava potreba za socijalnom pomoći što dodatno opterećuje gradski proračun. Također, ne postoji populacijska politika koja bi spriječila negativne demografske trendove. Civilne udruge ne dobivaju dovoljno novaca iz proračuna, a same se teško mogu financirati stoga se nalaze u nepovoljnoj poziciji. Ne ulaže se dovoljno u društvenu infrastrukturu, posebice u ruralnim područjima koja su udaljenija od grada. Sportsko-rekreacijski centar, koji bi trebao biti mjesto okupljanja mladih, obitelji, ali i pomoć razvoju turizma, još uvijek nije izgrađen pa

sve više obitelji preseljava u veće gradove koji nude više sadržaja i aktivnosti. Turistička infrastruktura je ostala ista pa se turizam svodi na rekreaciju i jednodnevne izlete, većinom planinara koji posjećuju planinu Ivančicu. Nekad zapuštene poljoprivredne površine i dalje su zapuštene, poljoprivredom se bavi samo za vlastite potrebe. PACELE SU USITNJENE TE nedostaje povezivanje proizvođača. Postojeća obiteljska poljoprivredna gospodarstva ne surađuju s turističkim subjektima kako bi se uklopila u postojeću turističku ponudu. Prisutna je centralizacija financijskih sredstava. Ulaže se u razvoj urbanog područja grada, dok se mnogo manje financijskih sredstava ulaže u ruralna područja Grada, posebice ona koja su udaljenija. Nastavlja se politička i fiskalna centralizacija, a lokalni potencijali za razvoj nisu iskorišteni.

	U potpunosti neKonzistentan	Nekonzistentan	Niti konzistentan niti neKonzistentan	Konzistentan	U potpunosti konzistentan
Scenarij „Staro u novom ruhu“	1	2	3	4	5

Ukoliko je Vaša ocjena konzistentnosti scenarija „Staro u novom ruhu“ 1 ili 2, molim, navedite kako bi se prema Vašem mišljenju konzistentnost mogla poboljšati?

SCENARIJ „POSLOVNI UZLET“

U gospodarstvu postoji visoka razina znanja, inovacija i tehnologija što pogoduje ubrzanom razvoju i popunjavanju Industrijske i Poslovne zone. Razvija se malo i srednje poduzetništvo. Zbog otvaranja Brze ceste Varaždin – Ivanec – Krapina povećava se interes vanjskih investitora za ivanečko područje te se mnogi odlučuju na otvaranje tvrtki u Poslovnoj zoni. Grad stvara poticajno institucionalno i poslovno okruženje, smanjuje administrativne prepreke te postoji zajednička vizija razvoja zbog čega dolazi do snažnijeg udruživanja poslodavaca. Činjenica da Grad Ivanec već dugi niz godina ima titulu grada s povoljnim poslovnim okruženjem još je jedan poticaj ulaganju stranih investitora. Zbog većeg broja tvrtki dolazi do povećanja konkurentnosti. Dolazi do aktivacije mladog stanovništva, posebice onog visokoobrazovanog radi otvaranja novih radnih mjesta. Tradicionalna industrija stagnira, ne otvaraju se nova radna mjesta. Struktura zaposlenih u tradicionalnim industrijama je nepovoljna jer je većina zaposlenih starija od 50 godina stoga je i produktivnost slabija. Mladi sa završenom srednjom školom teško nalaze posao u Gradu. Broj stanovnika stagnira ili raste, no stari dobni sastav prepreka je demografskom oporavku. Postoji populacijska politika u kojoj je jedna od bitnih stavki financijska potpora od strane Grada za svako novođeno dijete. Međutim, mjere populacijske politike još ne daju rezultate. Grad financijski pomaže radu udruga te se ulaže u društvenu infrastrukturu. Društveni domovi, kao mjesta okupljanja stanovnika manjih naselja izgrađeni su ili obnovljeni na cijelom gradskom području čime dolazi do većeg stupnja

socijalne umreženosti. Također, izgrađen je sportsko-rekreacijski centar na jezerima kojeg posjećuju lokalni stanovnici, ali i turisti kojih je na području Grada sve više. I dalje se turizam oslanja na planinu Ivančicu koja je postala centar planinskog turizma. U Gradu se razvija sportsko-rekreacijski u kombinaciji s planinskim turizmom. Nedostaje povezanost i umreženost s turističkim zajednicama u susjedstvu kako bi se okrupnila turistička ponuda i došlo do stvaranja turističkog brenda zapadnog dijela Varaždinske županije. Lokalna akcijska grupa Sjeverozapad pomaže razvoju poljoprivrednih gospodarstava i poslovanju, ali i dalje nema povezanosti između poljoprivrednika i turističkih sektora.

	U potpunosti neKonzistentan	Nekonzistentan	Niti Konzistentan niti neKonzistentan	Konzistentan	U potpunosti Konzistentan
Scenarij „Poslovni uzlet“	1	2	3	4	5

Ukoliko je Vaša ocjena konzistentnosti scenarija „Poslovni uzlet“ 1 ili 2, molim, navedite kako bi se prema Vašem mišljenju konzistentnost mogla poboljšati?

SCENARIJ „IVANEC - RAZVOJNO ŽARIŠTE“

Uz ivanečko područje veže se multisektorsko gospodarstvo. Dolazi do razvoja tradicionalnih industrija, ali i novih, inovativnih tehnologija čime se popunjava Poslovna i Industrijska zona. Srednja škola Ivanec postala je „Centar znanja“ stvaranjem uvjeta za rad nadarenih učenika i mladih izumitelja, ali i jačanjem strukovnog obrazovanja. Nastavljena je suradnja Srednje škole s gospodarskim subjektima čime je mladim ljudima osiguran posao odmah po završetku školovanja. Grad učenicima i studentima osigurava veći broj stipendija. Otvaraju se start up tvrtke čijem razvoju pomaže Poduzetnički inkubator koji poduzetnicima koji tek pokreću posao osigurava početnu potporu u obliku subvencioniranog prostora, pomoć oko pokretanja ili vođenja poslovanja te im osigurava razne pogodnosti. Otvaraju se nova radna mjesta u tvrtkama visokodohodovnih djelatnosti, ali i u prerađivačkoj industriji. Otvaranjem raznovrsnih radnih mjesta daje se prilika za zapošljavanje visokoobrazovane radne snage i radne snage sa srednjom stručnom spremom. Postojeća populacijska politika dovodi do demografske stabilizacije i blagog porasta stanovništva. Financira se predškolski odgoj, subvencionira se osnovnoškolsko obrazovanje, a srednjoškolci i studenti dobivaju stipendije. Također, mladim obiteljima subvencionira se stanovanje. Povećanjem broja mladih obitelji u gradu, povećao se i broj djece, stoga je osnovnoškolski sustav podijeljen po principu „Istok – Zapad“. Izgrađena je osnovna škola sa pripadajućom dvoranom na istoku grada. Decentralizacija financijskih sredstava dovela je do ravnomjernog razvoja cijelog područja Grada Ivanca. U gradu su koncentrirani proizvodni te poslovni subjekti, dok je u ruralnim područjima došlo do revitalizacije poljoprivrede i okretanja prema ekološkoj proizvodnji na nekad zapuštenim

poljoprivrednim površinama. Velik dio proračuna Grada odlazi udrugama, a izgrađen je i novi vatrogasni dom. Obiteljska poljoprivredna gospodarstva surađuju s turističkim subjektima. Autohtoni proizvodi, lokalni specijaliteti i suveniri uklopljeni su u turističku ponudu. Povećani su smještajni kapaciteti zahvaljujući OPG-ovima koji na svojim imanjima nude i mogućnost noćenja čime se pruža mogućnost razvoja turizma tijekom cijele godine.

	U potpunosti nekonzistentan	Nekonzistentan	Niti konzistentan niti nekonzistentan	Konzistentan	U potpunosti konzistentan
Scenarij „Integralni razvoj“	1	2	3	4	5

Ukoliko je Vaša ocjena konzistentnosti scenarija „Ivanec – razvojno žarište“ 1 ili 2, molim, navedite kako bi se prema Vašem mišljenju konzistentnost mogla poboljšati?